

ONDERZOEK PREVENTIEF
HUISVERBOD AMSTERDAM-NOORD

- eindrapport -

Drs. J. Koffijberg
Drs. F. Kriek

Amsterdam, juli 2008
Regioplan publicatienr. 1658

Regioplan Beleidsonderzoek
Nieuwezijds Voorburgwal 35
1012 RD Amsterdam
Tel.: +31 (0)20 - 5315315
Fax : +31 (0)20 - 6265199

Onderzoek, uitgevoerd door Regioplan
Beleidsonderzoek in opdracht van het ministerie
van VWS.

VOORWOORD

In dit rapport zijn 27 personen aan het woord gelaten die in de periode van 8 maart 2007 tot 1 november 2008 in Amsterdam-Noord werden geconfronteerd met een preventief huisverbod, hetzij als uithuisgeplaatste, hetzij als achterblijver. Zij hebben hun persoonlijke verhaal verteld, waarbij zij hun ervaringen met het geweldsincident en het daaropvolgende huisverbod uit de doeken hebben gedaan. Zonder enige terughoudendheid hebben zij de interviewers een inkijk gegeven in hun privéleven en de problemen die zij daarin ontdekten. Het zijn stuk voor stuk tragische verhalen en het vereist moed om deze verhalen aan een vreemde te vertellen. Hiervoor danken wij onze respondenten.

Verder zijn wij dank verschuldigd aan het Steunpunt Huiselijk Geweld Amsterdam-Noord, dat ons in contact bracht met de respondenten en ons bruikbaar materiaal uit zijn registratiegegevens heeft verstrekt.

Aan dit onderzoek hebben verder meegewerkt: Iwan van der Meer, Judith Kortekaas en Femke Meijer. Wij danken hen voor hun inspanningen.

Amsterdam, juli 2008

Frank Kriek
Projectleider onderzoek Preventief Huisverbod Amsterdam

Jolanda Koffijberg
Onderzoeker onderzoek Preventief Huisverbod Amsterdam

INHOUDSOPGAVE

1	Inleiding	1
2	Cijfers en verantwoording.....	3
2.1	Kenmerken onderzoekspopulatie	3
2.2	Verantwoording	5
2.3	Gegevens cases van respondenten	6
3	Uitvaardigen huisverbod.....	9
3.1	Dader of slachtoffer?.....	9
3.2	Wie wordt uit huis geplaatst?	9
3.3	Reactie op huisverbod	11
3.4	Gebeurtenissen na het huisverbod	14
4	Rol van de politie	17
4.1	Reactie op komst politie	17
4.2	Het risicotaxatie-instrument	18
4.3	Het optreden van de politie	19
4.4	Rol van de hulpofficier van justitie	20
5	Rol hulpverleners.....	23
5.1	Rol Steunpunt Huiselijk Geweld.....	23
5.2	Hulp van anderen.....	25
5.3	Rol van De Waag.....	27
5.4	Het optreden van de GGD	30
5.5	Hulp voor kinderen.....	31
5.6	Hulp na het huisverbod	34
6	Effecten van het huisverbod	39
6.1	Beleving van de huisverbodperiode door achterblijvers	39
6.2	Beleving van de huisverbodperiode door uithuisgeplaatsten	42
6.3	Contacten met achterblijvers	43
6.4	Gang van zaken na het huisverbod	45
7	Ten slotte, een aantal observaties	51
Bijlagen		55
Bijlage 1	De pilot Preventief Huisverbod in Amsterdam	55

1 INLEIDING

In de periode van 8 maart 2007 tot 1 november 2008 is in Amsterdam-Noord een pilot Preventief Huisverbod uitgevoerd. Het preventief huisverbod is een nieuw instrument in de strijd tegen huiselijk geweld. Het preventief huisverbod maakt het mogelijk langs bestuursrechtelijke weg vroegtijdig in te grijpen in een situatie waarbij sprake is van huiselijk geweld, maar onvoldoende aanleiding is om strafrechtelijk op te treden. De maatregel voorziet in de uithuisplaatsing voor tien dagen van diegene van wie het geweld of de dreiging van geweld uitgaat. Tijdens die time-outperiode van tien dagen kan de hulpverlening aan het gezin worden opgestart.

In Amsterdam-Noord zijn 35 huisverboden uitgevaardigd in de pilotperiode. De Amsterdamse pilot is uitgebreid geëvalueerd. Een samenvatting van deze evaluatie is opgenomen in de bijlage bij dit rapport. In de evaluatie kwamen de personen om wie het werkelijk gaat, diegenen die een huisverbod hebben gekregen en diegenen die achterbleven, echter niet of nauwelijks aan het woord.

Met dit onderzoek dat in opdracht van het ministerie van VWS en de gemeente Amsterdam is uitgevoerd, hebben we de uithuisgeplaatsten en de achterblijvers een stem willen geven. Door hen aan het woord te laten en te vragen naar hun ervaringen met de huisverbodmaatregel, krijgen we een beter en completer beeld van de mogelijke meerwaarde van het preventief huisverbod bij de aanpak van huiselijk geweld.

De gesprekken met uithuisgeplaatsten en achterblijvers hadden tot doel vast te leggen hoe men het huisverbod ervaart en wat het huisverbod en de hulpverlening die daarna is opgestart, heeft bewerkstelligd bij deze gezinnen. Tevens rekenden we erop dat we enig zicht zouden kunnen krijgen op wat het huisverbod kan betekenen voor de achterliggende hulpverleningsinstellingen.

2 CIJFERS EN VERANTWOORDING

2.1 Kenmerken onderzoekspopulatie

In de periode van 8 maart 2007 tot 1 november 2007 zijn 35 huisverboden uitgereikt. Het Steunpunt Huiselijk Geweld heeft over deze groep een aantal gegevens verstrekt.

Hieronder zullen we enkele kenmerken weergeven van de populatie.

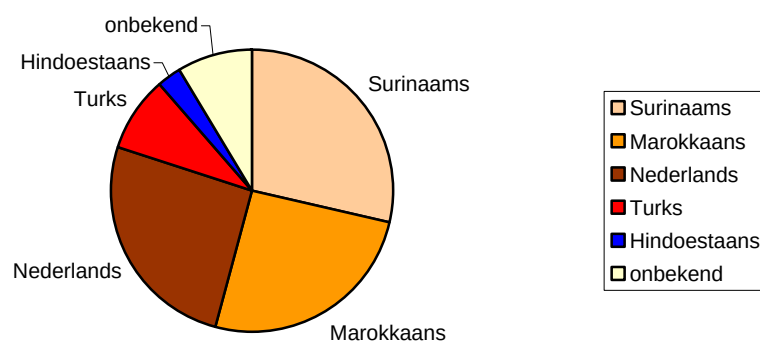
2.1.1 Geslacht achterblijvers

In de meeste gevallen wordt de man uit huis geplaatst. In slechts drie gevallen is de vrouw de uithuisgeplaatste, in de overige 32 gevallen kreeg de man een huisverbod.

2.1.2 Afkomst achterblijvers

De meeste achterblijvers¹ zijn van Surinaamse afkomst (tien). Negen achterblijvers zijn van Nederlandse afkomst en even zoveel achterblijvers zijn van Marokkaanse afkomst.

Figuur 2.1 Afkomst achterblijvers



¹ De term 'achterblijver' betekent dat de huisgenoot van deze persoon een huisverbod heeft gehad. We vermijden de term 'slachtoffer'. In hoofdstuk 2 zullen we er verder op ingaan waarom we dit doen.

2.1.3 Leeftijd achterblijvers

De gemiddelde leeftijd van de achterblijvers is 34 jaar.

2.1.4 Werk achterblijvers

De meeste achterblijvers hebben werk. Zestien achterblijvers hebben een reguliere baan, één persoon heeft een gesubsidieerde baan en één persoon werkt als vrijwilliger. Acht achterblijvers hebben geen werk.

2.1.5 Huisverbodperiode

In de meeste gevallen is de huisverbodperiode van tien dagen volgemaakt (26 van de 35 gevallen). In zeven gevallen is de uithuisgeplaatste binnen tien dagen naar huis teruggekeerd. In twee gevallen is het onbekend of de uithuisgeplaatste zich tien dagen aan het huisverbod heeft gehouden.

2.1.6 Hulp voor achterblijvers

De meeste achterblijvers (26) hebben hulp geaccepteerd na het huisverbod. Acht achterblijvers hebben geen hulp geaccepteerd. In één geval is niet bekend of de achterblijver hulp heeft geaccepteerd.

2.1.7 Hulp voor uithuisgeplaatsten

Uithuisgeplaatsten accepteren minder vaak hulp. Zeventien personen hebben hulp geaccepteerd. Achttien personen hebben het hulpaanbod afgewezen. Slechts negen uithuisgeplaatsten hebben gebruikgemaakt van het verblijf in het passantenhotel in de huisverbodperiode.

2.1.8 Gezin bekend bij Steunpunt

In drie gevallen was het gezin waar het huisverbod is uitgevaardigd, al bekend bij het Steunpunt Huiselijk Geweld. Dertig keer was het gezin niet bekend bij het Steunpunt. Van twee gevallen is het onbekend of deze gezinnen al bekend waren bij het Steunpunt.

2.1.9 Afrondend gesprek

In dertien gevallen heeft een afrondend gesprek met de uithuisgeplaatste, achterblijver en het Steunpunt plaatsgevonden. Maar meestal is dit niet gebeurd (achttien keer). Van vier gezinnen is het niet bekend of een afrondend gesprek heeft plaatsgevonden.

2.1.10 Nieuwe meldingen huiselijk geweld

De politie heeft informatie verstrekt over nieuwe meldingen van huiselijk geweld na de huisverbodperiode. Van de 35 gevallen waarin een huisverbod is afgegeven, zijn in tien gevallen na het huisverbod wederom meldingen gedaan van huiselijk geweld. Voor de overige 25 gevallen geldt dat er geen nieuwe meldingen zijn geweest na het huisverbod.

2.2 Verantwoording

2.2.1 Interviews

Alle betrokkenen van de 35 cases waarin een huisverbod is uitgevaardigd zijn benaderd met de vraag of ze mee wilden werken aan een interview. In totaal zijn er 25 interviews gehouden. Twee van deze interviews waren met zowel de uithuisgeplaatste als de achterblijver tegelijk. In totaal zijn er dus 27 personen geïnterviewd.

In totaal zijn er zestien achterblijvers en elf uithuisgeplaatsten geïnterviewd. In acht gevallen hebben we zowel de uithuisgeplaatste als de achterblijver gesproken. Hierbij betrof het zeven maal partners, één maal hebben een uithuisgeplaatste man en zijn ouders (de achterblijvers) geïnterviewd. In tien gevallen hebben we alleen de uithuisgeplaatste óf de achterblijver gesproken. Dit betekent dat we informatie hebben uit de interviews over achttien unieke cases. Schematisch betekent dit het volgende:

Tabel 2.1 Status interviews

	Zowel uithuisgeplaatste als achterblijver	Alleen uithuisgeplaatste	Alleen achterblijver
Aantal cases	8	3	7

In vier interviews is gebruikgemaakt van een tolk. De resultaten zoals beschreven in de hoofdstukken 2 tot en met 5 zijn gebaseerd op de interviews met deze 27 personen. Omwille van de privacy zijn de namen veranderd. De inhoud van de citaten zijn letterlijke weergaven van wat de respondenten in de interviews hebben gezegd.

2.3 Gegevens cases van respondenten

Hieronder wordt een aantal kenmerken weergegeven van de respondenten. Het betreft dezelfde kenmerken als in paragraaf 1.1, maar dit keer zijn het gegevens over alleen de geïnterviewde personen in plaats van over alle cases waarin een huisverbod is uitgevaardigd.²

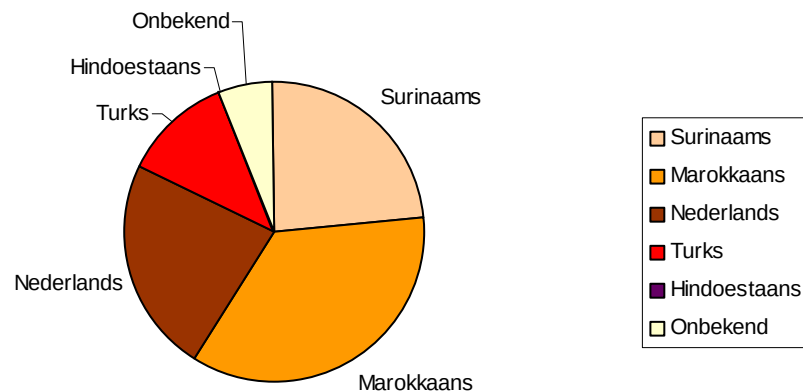
2.3.1 Geslacht achterblijvers

Net als bij de gehele populatie zijn de uithuisgeplaatste respondenten vooral mannen (14 keer). Slechts drie maal is de vrouw uithuisgeplaatst.

2.3.2 Afkomst achterblijvers

Zes maal is de achterblijver van Marokkaanse afkomst. Vier maal is gesproken met Nederlandse achterblijvers en vier maal met Surinaamse achterblijvers. In twee gevallen was de respondent van Turkse afkomst.

Figuur 2.2 Afkomst achterblijvers



² Uit de interviews hebben we informatie over achttien unieke cases. Wat betreft de registratiegegevens van de kenmerken van de respondenten uit de interviews beschikken we echter maar over informatie over zeventien unieke cases. Het totaal van de cijfers over de kenmerken van de respondenten telt daarom telkens op tot zeventien.

2.3.3 Leeftijd

De gemiddelde leeftijd van de achterblijvers is 37 jaar.

2.3.4 Werk

Acht van de achterblijvers hadden werk. Vijf personen waren werkloos. In drie gevallen is het niet bekend of de achterblijver werk had of niet

2.3.5 Huisverbodperiode

In drie gevallen zijn de tien dagen van het huisverbod niet volgemaakt. Dit betekent dat in drie gevallen de uithuisgeplaatste binnen tien dagen is teruggekeerd naar huis. In de overige gevallen zijn de tien dagen wel volgemaakt.

2.3.6 Hulp voor achterblijver

Alle achterblijvers hebben hulp van het Steunpunt geaccepteerd.

2.3.7 Hulp voor uithuisgeplaatste

Bij veertien van de zeventien cases heeft de uithuisgeplaatste hulp geaccepteerd. Vergeleken met de acceptatie van hulp gezien over alle cases is hierbij dus sprake van een oververtegenwoordiging van uithuisgeplaatsten die hulp hebben geaccepteerd.³

Bij zeven van de zeventien cases heeft de uithuisgeplaatste gebruikgemaakt van het verblijf in het passantenhotel in de huisverbodperiode. Ook hierbij is daarmee sprake van een oververtegenwoordiging vergeleken met het totaal aantal cases.⁴

2.3.8 Gezin bekend bij Steunpunt

In drie gevallen was het gezin waar het huisverbod is uitgevaardigd, al bekend bij het Steunpunt. In dertien gevallen was het gezin niet bekend bij het Steunpunt. Van één geval is het onbekend of het gezin al bekend was bij het Steunpunt.

2.3.9 Afrondend gesprek

In negen gevallen heeft een afrondend gesprek met de uithuisgeplaatste, de achterblijver en het Steunpunt plaatsgevonden. In zes gevallen is dit niet

³ Van de 35 cases is zeventien keer hulp geaccepteerd door de uithuisgeplaatste.

⁴ Van de 35 cases heeft de uithuisgeplaatste negen keer gebruikgemaakt van een verblijf in het passantenhotel.

gebeurd. Van twee gevallen is het niet bekend of er een afrondend gesprek heeft plaatsgevonden.

2.3.10 Nieuwe meldingen huiselijk geweld

De politie heeft informatie verstrekt over nieuwe meldingen van huiselijk geweld na de huisverbodperiode. Van de achttien cases waar we interviews over hebben gehouden, zijn in vijf gevallen nieuwe meldingen gedaan van huiselijk geweld. Dertien keer zijn er geen nieuwe meldingen geweest na het huisverbod.

2.3.11 Achtergrond respondenten

Bij veertien van de cases is sprake van achterliggende problematiek en/of een geschiedenis van geweld. Er komen verschillende probleemcombinaties voor:

- eerder fysiek geweld binnen het gezin (vier keer);
- alcoholprobleem en achterblijver is eerder mishandeld door een vorige partner;
- alcohol probleem gecombineerd met psychische problematiek;
- eerdere contacten met de politie (volgens de respondenten zelf wegens valse aangiften);
- depressie, gokverslaving en schulden;
- schulden gecombineerd met psychische problematiek;
- schulden;
- eerder fysiek geweld binnen het gezin gecombineerd met schulden;
- problemen met burens, schulden gecombineerd met een geschiedenis van ruzie;
- geschiedenis van ruzie, maar het fysieke geweld is eenmalig;
- gehandicapte kinderen waardoor de zorg de partners zwaar valt.

Bij drie cases is niets bekend over achterliggende problematiek of de historie van het geweld.

In één case is het volgens de respondenten de eerste keer in acht jaar huwelijk dat er sprake is van ruzie.

3 UITVAARDIGEN HUISVERBOD

3.1 Dader of slachtoffer?

Het is niet altijd duidelijk wie de dader of wie het slachtoffer is. Soms kan er tussen twee mensen over en weer geweld worden gebruikt.

Zo is Vera uit huis geplaatst vanwege bedreiging met een steekwapen. Volgens Vera heeft ze inderdaad met een mes gedreigd, maar kwam dat omdat ze het geweld van haar man wilden stoppen. Beiden waren ze onder invloed van alcohol:

“Op zich helemaal terecht dat de politie kwam. Want echt soepel liep het allemaal niet, maar we waren ook gewoon hartstikke kwaad op elkaar. Er was ook de nodige alcohol in het spel, we hadden een gezellig avondje gehad, dus ja, daarom liep het allemaal niet zo lekker. Er werd mij een huisverbod opgelegd, omdat ik als laatste een mes heb gepakt en hem heb bedreigd. Maar ja, voor die tijd was het hele huis al gesloopt en had hij ook al van alles gedaan. Dus ik heb hem bedreigd met een mes zo van: hou nu op!”

Daarom wordt er door de hulpverlenende instanties ook niet gesproken in termen van ‘daders’ en ‘slachtoffers’, maar in termen van ‘uithuisgeplaatsten’ en ‘achterblijvers’.

3.2 Wie wordt uit huis geplaatst?

In de meeste gevallen is het de man die fysiek geweld gebruikt. Dan is de man ook degene die uit huis wordt geplaatst. Het komt ook voor dat inwonende (volwassen) kinderen geweld gebruiken/dreigen met geweld tegen hun ouders, waardoor de (volwassen) kinderen uit huis worden geplaatst. Maar zoals we hierboven al zagen, is het niet altijd duidelijk wie nu dader of slachtoffer is.

De keuze wie van beide partijen een huisverbod krijgt, wordt dan ook niet gebaseerd op wie als eerste begon met (dreiging met) geweldpleging. Dit is ook niet mogelijk, omdat soms de verhalen over wie er begon, van elkaar verschillen.

Zo was het ook bij Ernst en Sandra. Ernst is uit huis geplaatst, terwijl volgens hem Sandra als eerste geweld gebruikte. Ernst was bij een vriend geweest en toen hij thuis kwam, was zijn vriendin boos:

“In haar ogen was ik weer vreemd geweest, maar ik was gewoon bij een vriend. Ze ging boos naar bed. Die jongen [hun zoon] was uit logeren, dus ik ben in zijn bed gaan liggen. Ik lag nog geen vijf minuten en toen kwam ze binnen. “Hoe haal je het in je hoofd om met je vieze lijf in zijn bed te gaan

liggen”, schreeuwde ze. Ik moest naast haar gaan liggen. Dat heb ik gedaan. Zij had alle dekens en ik had niks. En ondertussen ging ze allemaal rare dingen lopen zeggen om me uit te dagen. Op een gegeven moment viel ik in slaap. En ik snurkte. Dat triggerde haar op de een of andere manier, want toen werd ze heel erg agressief. Ze gaf me twee schoppen in mijn rug zodat ik het bed uit viel. Ik draaide me om en zei: “Wat flik je me nou”. Op het moment dat ik het zei, pakte ze me al bij mijn strot. Ik heb de littekens nog in mijn nek staan. Ik spring overeind en loop weg door de gang. Zij liep achter me aan en gaf me twee schoppen in mijn kruis. Ik ben toen in de keuken gaan staan. Er stond daar een tafeltje met daarop een ei, gekregen van mijn moeder voor Pasen. Het was een stenen ei. Ze pakt dat ei en slaat het op mijn hoofd kapot. Ik had zo’n jaap in mijn hoofd zitten, van zeker 5 centimeter. Er moesten hechtingen in. Het bloed spoot eruit. De hele vloer lag onder het bloed, mijn shirt en sokken ook. Ze hield me nog steeds vast, maar ik wilde naar het ziekenhuis. Maar ze liet me het huis niet uitgaan. Dus ik probeer weg te lopen, maar toen ik in de gang was hield ze me nog steeds vast. Toen heb ik haar twee pompers vol in haar gezicht gegeven, zodat ze me los liet. Ik ben naar beneden gerend, heb mijn sleutels en schoenen gepakt en ben naar het ziekenhuis gescheurd.”

Sandra zegt echter dat Ernst regelmatig geweld gebruikte en dat zij zich verdedigde door met het ei op zijn hoofd te slaan. Volgens Ernst klopt deze versie van het verhaal niet. Ernst zegt hierover:

“Iedere keer als ik weg wilde, liet ze me niet gaan. Ik ben toen in ons vorige huis twee keer naar beneden gesprongen, omdat ze me niet wilde laten gaan. Ik heb er ook gevochten. Want als ik weg wilde, dan ging zij voor de deur zitten. Dan zeggen mensen: “Zo’n tenger vrouwtje, kun je die niet gewoon opzij trekken?!”. Maar als ik dat dan deed dan begon ze gelijk met me te matten. Ik heb de littekens nog op mijn lijf staan. Ze krapte en beet, net een boskat.”

De keuze wie in zo’n geval uit huis wordt geplaatst, wordt gemaakt op verschillende gronden. Zo kan het belang van het kind meewegen. In het geval van Ernst is hij bijvoorbeeld de uithuisgeplaatste. De politie besloot dat hij weg moest, omdat de politie het zwaar vond wegen dat het kind bij de moeder kon blijven en naar zijn eigen school kon blijven gaan. Van wie het huis is, is niet bepalend voor wie uit huis wordt geplaatst. In het geval van Ernst woonden hij en zijn partner samen in zijn huis. Zijn partner had nog wel een eigen huis, maar dat had ze onderverhuurd.

Het is ook niet automatisch de man die uit huis wordt geplaatst. In het geval van Maarten mocht hij in het huis blijven en is zijn partner uit huis geplaatst. Zijn partner was alcoholiste en was als gevolg daarvan agressief:

“Ze zat in de ziektewet vanwege een burnout. Zij is toen een liter wodka per dag gaan drinken. Dat werd elke dag ruzie, tot aan mishandeling aan toe. Ik

werd in elkaar geslagen. Alles wat los en vast zat in het huis is tegen me aan gegoooid of geslagen. Het werd van kwaad tot erger. Op de bewuste dag werd het helemaal zwart voor haar ogen. Haar pupillen werden heel groot, dus ik dacht, dit is foute boel. Ze stond met een mes in haar handen en stond in de douche met het mes op haar pols, klaar om hem door te snijden. Ik heb het mes afgepakt. Toen het begon te schuimen om haar mond zag ik dat ze helemaal geflipt was. Vlak daarna stond de politie voor de deur. Toen de Officier van Justitie er was, ging ze helemaal door het lint tegen hem. Toen was het besluit ook snel genomen: zij werd uit huis geplaatst en ik kon blijven zitten.”

3.3 Reactie op huisverbod

3.3.1 Opluchting bij achterblijvers

- Acht achterblijvers waren opgelucht over de uithuisplaatsing.
- Drie achterblijvers hadden gemengde gevoelens.
- Bij twee achterblijvers was er geen sprake van opluchting: het incident was een misverstand.
- Twee van de achterblijvers reageerden boos op het uitvaardigen van het huisverbod.

De meeste slachtoffers reageerden opgelucht op het uitvaardigen van het huisverbod. Het wordt als prettig ervaren, omdat de situatie uit de hand was gelopen en de slachtoffers zich niet meer veilig voelden. Zo zegt een echtpaar wier kind uit huis is geplaatst: “het was heel prettig, we konden eindelijk weer eens slapen.” Het huisverbod wordt vaak ervaren als oplossing, het geeft rust aan de achterblijvers en de eventueel aanwezige kinderen. Een enkele achterblijver zegt dat de tien dagen eigenlijk nog te kort waren. Maarten geeft aan dat het huisverbod erger heeft voorkomen:

“Als zij niet uit huis geplaatst was, dan had er waarschijnlijk pas een eind aan onze ruzies gekomen als zij of ik in een kistje onder de grond had komen te liggen.”

Opvallend is dat drie achterblijvers ondanks de opluchting ook gemengde gevoelens hadden. Ramona zegt bijvoorbeeld: “Aan de ene kant was het een opluchting, aan de andere kant was ik bang voor hoe kwaad mijn man zou worden omdat hij door de politie is meegenomen.” Ook hebben achterblijvers een gemengd gevoel als het niet hun huis is, maar het huis van de partner. Sandra zegt: “Ik was opgelucht, maar had toch een gemengd gevoel. Het huis was niet van mij, dus het voelde alsof ik niet terecht in het huis was.” Ook schaamde Sandra zich ten opzichte van de burens over wat er was gebeurd.

Bij twee achterblijvers was er geen sprake van opluchting: het incident was een misverstand.

Nazira: *"Ik zat in de stoel en we hadden een woordenwisseling. Toen schudde hij me een beetje door elkaar en wilde mij weer op de stoel zetten. Maar ik ging er half naast zitten. Daardoor viel ik met mijn hoofd tegen een kast. De buurvrouw had de politie gebeld. En de politie maakte ervan dat hij mij geslagen heeft. Maar het was een misverstand! Er zijn allemaal dingen gezegd die niet waar zijn."*

De man van Nazira, Arnold, beaamt dat het een misverstand was:

"Ik heb haar niet geslagen. Ze werd een beetje druk, dan moet ze suiker hebben. Dus ik wou haar rustig hebben. Toen ging ze verkeerd op haar stoel zitten en is ze met haar hoofd op de kast gevallen."

Twee van de achterblijvers reageerden zelfs boos op het uitvaardigen van het huisverbod:

Samira: *de dag van het huisverbod is de enige dag dat er echt iets is gebeurd. We zijn acht jaar getrouwd en we hebben wel eens ruzie gemaakt maar nooit heeft iemand de ander geslagen. Dit was de enige keer. Toen het huisverbod werd uitgevaardigd reageerde ik boos. Ik wilde het niet. Ik wilde niet dat mijn man wegging. Ik heb tegen hen gezegd: "Alsjeblieft, dit hoeft echt niet." Maar toen zeiden ze "Nee, hij moet weg, hij gaat tien dagen bij een project waar hij geholpen wordt."*

De man van Maryam is vervolgens wel meegenomen door de politie. Ze heeft hen toen gebeld en gezegd dat haar man terug naar huis moest komen. Na vijf en een halve dag kwam haar man echt weer thuis.

Selma en Richard zeggen dat het huisverbod helemaal niet de bedoeling was:

"We vliegen elkaar wel vaker in de haren. Op een gegeven moment kwam de politie. Die vrouw zei: we hebben een nieuw project, daarmee krijg je versnelde hulpverlening en daarmee zal hij sneller een uitkering krijgen en een huis en dan komt alles op zijn pootjes terecht, dus dat moet je maar doen. Dus wij hebben ons erin mee laten slepen. Dat Richard toen geboeid werd afgevoerd en tien dagen niet thuis mocht komen, dat wisten we niet. Dat was echt een slap in our face."

3.3.2 Uithuisgeplaatsten: onterecht

- Vijf uithuisgeplaatsten noemen hun uithuisplaatsing onterecht.
- Eén uithuisgeplaatste vond het het beste dat hij weg moest.
- Twee uithuisgeplaatsten wisten niet goed wat het huisverbod inhield en zijn rustig met de politie meegegaan.
- Vijf uithuisgeplaatsten zeggen dat ze rustig zijn meegegaan met de politie. Eén uithuisgeplaatste zegt in discussie te zijn gegaan na het uitvaardigen van het huisverbod.

De meeste uithuisgeplaatsten vonden het onterecht dat ze met de politie mee moesten. Soms vonden ze het onterecht omdat het hun huis was en niet dat van de achterblijver. Soms omdat ze vonden dat de achterblijver was begonnen met het geweld. Halil zegt hierover:

“Ik was het slachtoffer, maar omdat er een kind bij was, moest ik weg. Het gekke was dat ik in de boeien moest toen ik meegenomen werd, terwijl ik zelf de politie heb gebeld.”

Ook komt het voor dat de uithuisgeplaatsten zeggen dat ze niks hebben gedaan en dat de achterblijvers hen ten onrechte zwart maakten. Zo zegt Shannon, één van de meerderjarige kinderen die uit huis is geplaatst:

“Mijn vader is kort geleden hertrouwd en toen begonnen de problemen. Hij wilde mij uit huis hebben. Ik ben degene die eigenlijk mishandeld is. Ik viel regelmatig flauw omdat ik bij mijn vader niet mocht eten. En ik werd ook door mijn vader aangerand.”

De meeste uithuisgeplaatsten werkten rustig mee met de politie, ook al vonden ze het onterecht dat ze een huisverbod kregen. Karim zegt hierover:

“Ik moest mee, dus ik ben gewoon meegegaan. Ik vond het alleen niet terecht. Ik weet een beetje hoe het werkt in Nederland. Als er problemen zijn tussen een man en een vrouw, dan geven ze de rechten altijd aan de vrouw. Dat is automatisch. Ik ben niet iemand die moeilijk is. Als de politie zegt dat ik mee moet zeg ik “Ja dat is goed”. Waarom zou ik moeilijk doen? Want als ik dat doe komen er alleen maar meer moeilijkheden.”

Ernst is de enige uithuisgeplaatste die vertelt dat hij in discussie is gegaan toen het huisverbod werd uitgevaardigd.

“Ik kreeg te horen, we hebben een nieuw project van meneer de burgemeester. Een van jullie moet het huis uit. Of het de mishandelde is of de aanstichter, dat maakt ons niet uit. U moet uit huis. Dus ik zeg: ‘Wat, laat haar maar lekker het huis uit gaan. Ze heeft een eigen huis, daar kan ze zo heen.’ Ze heeft het dan wel onderverhuurd, maar ik dacht, krijg lekker de kolere

maar, je zoekt het maar uit. Maar vanwege ons kind moest ik mee. Toen heb ik maar ingestemd, maar ik kon ook geen kant op.”

3.4 Gebeurtenissen na het huisverbod

- Negen achterblijvers zijn gewoon thuisgebleven na het uitvaardigen van het huisverbod.
- Eén achterblijver moest naar het ziekenhuis om zich te laten behandelen voor haar verwondingen.
- Eén achterblijver is naar het politiebureau gegaan omdat ze wilde dat haar man terugkwam.
- Alle uithuisgeplaatsten moesten mee naar het politiebureau.
- Vijf uithuisgeplaatsten hebben na het verblijf op het politiebureau/in de cel gebruik gemaakt van een opvangplek in het passantenhotel.
- Eén uithuisgeplaatste heeft zes dagen in zijn auto geslapen en kreeg toen pas een plek in de opvangvoorziening aangeboden.
- Eén uithuisgeplaatste kon terecht bij een vriend.
- Eén uithuisgeplaatste kon terecht bij een buurvrouw (opmerkelijk: dit was op één hoog terwijl de achterblijvende partner in dezelfde flat op vier hoog verbleef).
- Eén uithuisgeplaatste kreeg een plek in de opvangvoorziening aangeboden, maar omdat hier alleen mannen verbleven, achtte zij dit geen geschikte plek en is zij naar haar moeder gegaan.

Direct na het uitvaardigen van het huisverbod bleven de meeste achterblijvers gewoon thuis. Een enkeling moest vanwege de aard van de verwondingen eerst naar het ziekenhuis. Sommige achterblijvers spraken met een familielid of buurvrouw over de gebeurtenis. Een van de achterblijvers, Maarten, ging direct zelf op zoek naar een andere plek om te wonen en op de zesde dag van het huisverbod is hij daadwerkelijk verhuisd:

“Ik ging me direct inschrijven bij Woningnet en andere verhuurmaatschappijen. En een vriend van me woonde samen met zijn vader. Die kwam vlak voor dit gedoe te overlijden. Omdat die vriend het huis niet alleen kon betalen, vroeg hij of ik bij hem wilde wonen. Dat was voor mij een redding. Ik ben blij dat ik daar weg ben. Het heeft me helemaal gesloopt.”

De meeste uithuisgeplaatsten kregen een plek aangeboden in een opvangvoorziening en maakten daar ook gebruik van. Een enkeling noemt het verblijf daar ‘wel lekker rustig’, maar het gemis van de eigen spullen wordt ook vaak genoemd. Het verblijf op het politiebureau en/of de cel werd als vervelend ervaren: men moest er op een houten bankje slapen, wat niet lukte, en vooral de mensen met een baan vonden het verblijf erg vervelend. Sanyay zegt hierover:

“Ik ben twee dagen vastgehouden. Eerst op het bureau en daarna in de Bijlmer. Dat was vervelend: ik moet het restaurant draaiende houden. Daarna

ben ik tien dagen naar het passantenverblijf geweest. Ik vond die tien dagen wel heel lang. Ik wilde naar huis, maar dat mocht niet. Ik had ook wel bij een vriend kunnen blijven, maar dat wilde ik niet."

Youssouf zegt dat hem geen plek in de opvangvoorziening is aangeboden:

"Ik werd om tien uur 's avonds buiten de deur van het politiebureau gezet en wist niet waar ik naar toe moest gaan. Ik heb geen andere woning ofzo, ik heb geen vrienden. Ik heb wel familie, maar daar kon ik niet naar toe. Ik stond gewoon op straat. Ik vond dat huisverbod een heel slecht idee, want waar moest ik naar toe? Ik ben de eerste vijf dagen gewoon op straat geweest. Toen heeft de GGD gebeld en gezegd dat ze mij een uitnodiging hadden gestuurd voor een opvanghuis. Maar omdat ik niet thuis mocht zijn heb ik die brief niet gezien! Toen ben ik naar de GGD gegaan en die zeiden dat ik naar dat passantenhotel mocht. Meer deden ze niet. Maar ik was al vijf dagen zonder douche, zonder niks. Toen kwam ik bij dat hotel en die zeiden dat ik een papiertje moest hebben van De Waag. De zesde dag ben ik dus nog niet binnen. Ik ging naar De Waag en vertelde mijn hele verhaal. Ze gaven mij een briefje waarmee ik de volgende middag naar het hotel kon gaan. Dus pas de zevende dag. Hoe blijf ik zeven dagen, zonder kleren, zonder douche, zonder niks? Ik vind dit echt erg. Ik ben daar echt boos om."

Shannon werd wel een plek in de opvangvoorziening aangeboden, maar sloeg deze plek af omdat er alleen maar mannen waren daar:

"Ik ben naar de politie gegaan, daar was een soort open dag. Daar waren ook mensen van het steunpunt. Met hen heb ik toen een gesprek gehad. Eerst leek het ook alsof ze me wilden helpen. Ze hebben een plaats voor me geregeld bij het passantenhotel. Maar de man van streetcornerwork zei dat dat niks voor mij was. Ik ben wel gaan kijken, maar er waren bijna alleen maar mannen. Toen ben ik naar mijn moeder gegaan."

4 ROL VAN DE POLITIE

4.1 Reactie op komst politie

Achterblijvers bellen zelf het vaakst de politie

- Zeven achterblijvers hebben zelf de politie gebeld.
- Tweemaal hebben de burens de politie gebeld.
- Eénmaal is de achterblijver zelf naar de politie gegaan.
- Eénmaal heeft de uithuisgeplaatste de politie gehaald.
- Tweemaal was het niet de bedoeling van de achterblijvers dat de politie kwam. Er was sprake van een misverstand.
- Van de uithuisgeplaatsten zeggen vijf personen dat zij zelf de politie hebben gebeld/gehaald. In één van deze gevallen heeft zowel de achterblijver als de uithuisgeplaatste de politie gebeld.
- Twee achterblijvers waren niet op de hoogte van de komst van de politie.

Reden komst politie duidelijk

- In de gevallen waarin de achterblijvers de politie hebben gebeld, was het de achterblijvers in bijna alle gevallen automatisch duidelijk waarom de politie kwam. Eén achterblijver had zelf de politie gebeld, maar was dit door de verwarring en de stress weer vergeten en dus verbaasd toen de politie op de stoep stond.
- Als de burens of de uithuisgeplaatsten de politie hebben gebeld, was het de achterblijvers in alle gevallen duidelijk waarom de politie kwam.
- Eén achterblijver zegt dat hij wel had verwacht dat hij door de politie zou worden weggestuurd, maar niet dat hij gearresteerd zou worden.

De meeste achterblijvers hebben zelf de politie gebeld. Naziha was één van hen:

“Ik wilde niet dat de politie kwam. Maar ik moest mij en mijn gezondheid beschermen, want hij zou me makkelijk kunnen vermoorden. Hij was me steeds aan het schoppen en ook slaan. Ik had geen keuze, ik moest wel bellen. Ik heb de politie dus zelf gebeld.”

Tweemaal hebben de burens de politie gebeld. De rol van de burens kan erg belangrijk zijn, zoals bij Fatima:

“De buurman heeft de politie gebeld. Hij heeft al eerder de politie gebeld. De burens hoorden mij schreeuwen om hulp en heeft gebeld. De buurman heeft toen de deur ingetrapt en is op het gegil afgegaan. Hij heeft mij gered en dat is niet de eerste keer. Hij heeft al vaker ingegrepen. Hij heeft mijn man bij mij weggehaald en toen kwam de politie. Toen heeft de buurman mij gekalmeerd.”

Het is voor de achterblijvers vrijwel altijd duidelijk dat de politie komt vanwege het geweld. Ze weten echter niet dat de politie komt om een eventueel huisverbod uit te vaardigen.

4.2 Het risicotaxatie-instrument

Risicotaxatie-instrument niet als zodanig bekend

- Vijf van de achterblijvers zeggen meegewerkt te hebben aan het invullen van het risicotaxatie-instrument.
- De overige elf achterblijvers zeggen wel veel vragen te hebben beantwoord, maar niet te weten niet dat het vragen uit het risicotaxatie-instrument waren.
- Drie uithuisgeplaatsten geven aan dat ze hebben meegewerkt aan het invullen van het risicotaxatie-instrument.
- De overige zes uithuisgeplaatsten zeggen wel vragen te hebben beantwoord, maar niet te weten dat het vragen uit het risicotaxatie-instrument waren.

Veel, standaard en soms niet begrepen

- Vier achterblijvers geven aan dat ze wel veel vragen moesten beantwoorden.
- Vier achterblijvers vonden de vragen goed/relevant.
- Twee achterblijvers vonden de vragen te standaard: elke situatie is anders. Bovendien werd in de vragen onterecht uitgegaan van de man als dader en de vrouw als slachtoffer.
- Eén achterblijver vond dat de vragen geen ruimte boden voor twijfel en dat de dienstdoende agente te snel bewust bepaalde antwoorden aankruiste omdat zij een huisverbod wilde uitvaardigen.
- Eén achterblijver geeft aan dat ze de vragen niet kon beantwoorden omdat ze erg boos en ziek was. Bovendien speelde het taalprobleem een rol: ze begreep niet alle vragen.
- Twee uithuisgeplaatsten geven aan dat ze de vragen die de politie stelde, wel goed vonden. Eén van hen voegt hieraan toe dat hij het slecht vond dat de politie niet vroeg naar de reden waarom hij zijn vrouw had geslagen.
- De overige uithuisgeplaatsten doen geen uitspraken over hun mening over de vragen van de politie.

Het grootste deel van de achterblijvers en uithuisgeplaatsten is zich er niet van bewust mee te hebben gewerkt aan het invullen van het risicotaxatie-instrument. Ze hebben naar eigen zeggen wel vragen beantwoord en verteld wat er is gebeurd.

De meeste achterblijvers vinden de vragen die de politie stelde goed, maar geven aan dat het wel veel vragen zijn. Ook worden de vragen standaard bevonden, terwijl elke situatie anders is. Eén man merkte op dat de vragen automatisch (en daarmee niet altijd terecht) uitgaan van de man als dader en de vrouw als slachtoffer.

Ramona had moeite met de manier waarop de vragen werden gesteld:

“Het waren wel goede vragen, maar er was geen ruimte voor twijfel. De agente vulde soms te snel iets in. Ik kreeg de indruk dat de agente dat huisverbod wilde en daarom dingen bewust op een bepaalde manier invullen, ook al klopte het niet helemaal met wat ik vond.”

Taalproblemen en de stress van de situatie kan het beantwoorden van de vragen verder bemoeilijken. Twee uithuisgeplaatsten vonden de vragen die de politie stelde goed, maar Youssouf voegt eraan toe dat de politie niet heeft gevraagd naar de oorzaak van het geweld:

“Op het bureau hebben ze me van alles gevraagd. Ik heb op alle vragen een antwoord gegeven. Ik vond het wel goede vragen. Bij hun was alles duidelijk geworden. Ik was daar blij om, dat ik alles had kunnen vertellen. Maar ze moeten me vragen waarom ik haar geslagen heb. Dat heeft niemand echt gevraagd. Dat je je vrouw niet mag slaan is iets Nederlands. Dat is goed, maar dan moet je wel weten waarom iemand dat doet. Wat is het probleem, wat is er aan de hand?”

4.3 Het optreden van de politie

Politieoptreden goed

- Bijna alle achterblijvers zijn positief over het optreden van de politie en spreken in termen van: goed, vriendelijk, kalmerend, dwingend, geruststellend, prima, duidelijk, rustig en vertrouwenwekkend.
- Twee achterblijvers zijn minder positief: één vond het optreden van de politie teleurstellend (omdat ze een mes hebben zien liggen maar deze niet in beslag namen) en de ander vond de politie een beetje afstandelijk. Zij vond het echter uiteindelijk toch een prettig gesprek.
- De uithuisgeplaatsten zijn bijna allemaal slecht te spreken over het optreden van de politie. Ze kregen te weinig informatie of ze vonden dat de politie te snel oordeelde. Ook vonden achterblijvers het onterecht dat ze in de boeien moesten terwijl ze zelf de politie hadden gebeld.
- Eén uithuisgeplaatste is positief over het politieoptreden: de politie was rustig, aardig en vriendelijk volgens deze man.

De achterblijvers zijn in overgrote meerderheid positief over het optreden van de politie. De achterblijvers vonden dat de politie alles goed uitlegde, goed luisterde en dat het optreden van de politie kalmerend werkte. Ook vond men de politie vriendelijk, duidelijk en rustig. Twee achterblijvers zijn minder positief: de één omdat zij de politie een beetje afstandelijk vond. De ander omdat de politie volgens haar heeft gezien dat er een wapen (mes) in huis was, maar dit niet in beslag heeft genomen. Bij een incident dat na het huisverbod plaatsvond, heeft haar partner haar met dit mes zeer ernstig verwond.

De uithuisgeplaatsten zijn op een enkele uitzondering na slecht te spreken over het optreden van de politie. Ze vonden het onterecht dat ze in de boeien werden geslagen, terwijl ze bijvoorbeeld zelf de politie hadden gehaald. Ook vonden ze het onterecht dat ze lang moesten wachten op het politiebureau of ze waren van mening dat de politie er niet slaagde in de boel te sussen (waarbij de uithuisgeplaatste toegeeft dat het alcoholgebruik van haar en haar

partner hierin een grote rol speelde). Enkele uithuisgeplaatsten hadden het gevoel dat partij werd gekozen voor de achterblijver. Ernst zegt hierover:

“Ik ging zelf naar het politiebureau om aangifte te doen van mishandeling door mijn vriendin. Toen zeiden ze dat ik later maar terug moest komen. Ze zeiden dat ik maar naar huis moest gaan. Maar ik zei: “Naar huis, als ik nu naar huis ga vermoorden we elkaar.” Na wat moeilijk gedaan te hebben gingen er twee van die dikke tutten mee. Ik moest in de auto blijven zitten. Ik heb toen drie kwartier in de auto gezeten. Die wijven gingen naar boven, naar Sandra. Na drie kwartier komt er een officier van justitie die zei: “Zo meneer, dat is niet zo mooi he?” Dus ik denk: dat is ook raar, ik ben degene die aangifte komt doen dus waarom je zo tegen me praat weet ik niet. Ik ben de mishandelde. (...) Toen ik weer binnen kwam zeiden ze: “Nou meneer, vertel maar eens wat er is gebeurd”. Zij had kennelijk al drie kwartier tegen die agenten kunnen praten over hoe zij het had beleefd of wat dan ook. Dus ik was helemaal zwart gemaakt. Ga dan nog maar eens je verhaal vertellen...”

Shannon vond ook dat de politie te snel een oordeel klaar had:

“Ik vond het optreden van de politie heel slecht. Ze begonnen ook meteen over dat ik zo’n troep had op mijn kamer, want mijn vader had mijn spullen uit de box in mijn kamer gezet. Maar ik werk en ga naar school, dus ik had helemaal geen tijd om daar wat aan te doen. De politie begon daar toen over waarom ik niet had opgeruimd, dat vond ik heel raar want dat had helemaal niks te maken met het huisverbod. Ze hebben helemaal niets gevraagd over wat er was gebeurd. Ze hadden meteen een oordeel. Ze zeiden meteen dat ik een huisverbod zou krijgen.”

4.4 Rol van de hulpofficier van justitie

HOVJ niet als zodanig herkend

- Tien achterblijvers maken geen onderscheid tussen de HOVJ en het optreden van de politie (ofwel het is niet aan de orde gekomen, ofwel ze weten het verschil tussen de politie en de HOVJ niet.)
- Twee achterblijvers zeggen expliciet zelf geen HOVJ te hebben gezien, maar dat de HOVJ wel met de uithuisgeplaatste heeft gesproken.
- Vier achterblijvers zijn positief over het optreden van de HOVJ (gaf vertrouwen, was consequent, goed gesprek mee gehad, zorgde dat uithuisgeplaatste luisterde).
- Eén van de uithuisgeplaatsten vond het optreden van de HOVJ heel goed. Eén uithuisgeplaatste vond het optreden van de HOVJ niet goed, omdat hij volgens deze bevooroordeeld was.
- De overige uithuisgeplaatsten geven geen mening over het optreden van de HOVJ.

De meeste achterblijvers maken geen onderscheid tussen de HOVJ en de politiemedewerkers. Van de achterblijvers die wel dit onderscheid maken, zijn vier achterblijvers positief over het optreden van de hulpofficier van justitie. Zo ook Maarten:

“De HOVJ was heel makkelijk, heel sympathiek. Er was erg goed mee te praten en hij schatte de situatie meteen goed in. Dat vond ik heel mooi van hem: op een gegeven moment ging ze weer door het lint en toen zei hij: “nu weet ik al genoeg”. Hij had een goed inzicht in hoe iemand is.”

Ook Joke is tevreden want de HOVJ zorgde dat haar zoon luisterde en meewerkte:

“Mijn zoon was nogal onrustig, opgefokt en kwaad. De hulpofficier van justitie was een stevige politieman en heeft mijn zoon op zijn plaats gezet. Mijn zoon luisterde goed naar hem en werd daardoor rustiger en is uiteindelijk vrijwillig meegegaan.”

Andere achterblijvers spreken over de HOVJ in termen van: hij gaf vertrouwen, was consequent en ik heb een goed gesprek met hem gehad.

Van de uithuisgeplaatsten hebben maar twee mensen zich uitgelaten over het optreden van de HOVJ. Ernst vond het optreden van de HOVJ niet goed, want bevooroordeeld, terwijl Karim het optreden van de HOVJ wel goed vond:

“Om een uur of negen had ik een gesprek met de hulpofficier van justitie. Om twaalf uur zei ze dat ik naar het passantenhotel moest. De hulpofficier van justitie ging heel goed met mij om. Ze heeft me wat vragen gesteld en ik heb gewoon antwoord gegeven.”

5 ROL HULPVERLENERS

5.1 Rol Steunpunt Huiselijk Geweld

- Alle achterblijvers hebben contact gehad met het Steunpunt Huiselijk Geweld.
- Bij het grootste deel van de achterblijvers (tien personen) vond dit contact binnen een dag plaats. In drie gevallen volgde het eerste contact na drie dagen. In één geval duurde het vier dagen. Eén maal duurde het zes dagen en één maal negen dagen voordat het contact plaatsvond.
- Bijna alle achterblijvers zijn (zeer) positief over de begeleiding van het Steunpunt. Slechts twee achterblijvers zijn negatief over het Steunpunt. Een andere achterblijver plaatst de kanttekening dat er geen tolk aanwezig was bij de gesprekken, dus dat ze niet alles begreep.
- Het contact met de medewerkers van het Steunpunt wordt zeer gewaardeerd. De achterblijvers vinden het prettig dat het Steunpunt hen actief benadert, hulp voor hen regelt, adviezen geeft en een luisterend oor biedt. Ook op persoonlijk vlak ervaren de achterblijvers in de meeste gevallen een 'klik' met de medewerkers van het Steunpunt.

5.1.1 Contact meestal binnen een dag

Alle achterblijvers hebben contact gehad met het Steunpunt Huiselijk Geweld. Bij het grootste deel van de achterblijvers (tien personen) vond dit contact binnen een dag na het uitvaardigen van het huisverbod plaats. In vijf gevallen volgde het eerste contact na drie dagen of langer. De langste periode tussen het huisverbod en het contact met het Steunpunt duurde negen dagen, omdat de achterblijver niet kon worden bereikt.

5.1.2 Positief over begeleiding

Bijna alle achterblijvers zijn (zeer) positief over de begeleiding van het Steunpunt. Slechts twee achterblijvers zijn negatief over het Steunpunt. Het contact met de medewerkers van het Steunpunt wordt zeer gewaardeerd. De achterblijvers vinden het prettig dat het Steunpunt hen actief benadert, hulp voor hen regelt, adviezen geeft en een luisterend oor biedt. Ook op persoonlijk vlak ervaren de achterblijvers in de meeste gevallen een 'klik' met de medewerkers van het Steunpunt. De achterblijvers ervaren de gesprekken als nuttig.

Ramona is één van de vrouwen die zeer positief sprak over de begeleiding van het Steunpunt:

"Ik vond Esther erg aardig, dat klikte heel goed. Toen hadden we het er ook over hoe het moest gaan na het huisverbod. Ik vertelde dat ik er wel tegenop zag om mijn man weer te zien, want ik wist niet hoe hij zou reageren. Toen

heeft Esther contact met hem opgenomen. Toen hebben mijn man en ik samen bij haar op kantoor ons eerste contact gehad. Dat heb ik als heel positief ervaren. (...) Ik heb ook nog steeds contact met het Steunpunt. Ik heb daar geen negatief woord voor. Die Esther is gewoon een topper! We zijn ook met haar bij De Waag geweest. Mijn man wilde dat, die wilde bij zo'n groep. Toen kwamen we ook bij relatietherapie. Daar zijn we maar twee keer geweest, want het klikte gewoon niet met die man. Ik zei tegen Esther: "Kan dat niet met jou? Ik wil relatietherapie van jou!" We kunnen allebei zo goed met elkaar praten, maar dat mag dan niet volgens de regels. Dat is zo jammer! Eigenlijk hadden we het contact met het Steunpunt volgens de regels al af moeten sluiten, maar gelukkig hebben ze over ons vergaderd en mag ze ons nu wat langer begeleiden. Ik vind de hulp die je daar krijgt eigenlijk te kort. Gelukkig loopt het bij ons nu wat langer door."

Ook Irma is positief:

'Ik heb erg open met Yasmina gesproken. Ik kreeg daar een goed gevoel van en werd er rustig van. De afgelopen maanden zijn er veel mensen in mijn omgeving overleden en heb ik niemand om echt mee te praten. Met Yasmina kon dat. We hebben toen gesproken over mijzelf, over mijn situatie, wat er gebeurd was, over de valse hoop die de politie mij gaf over de verblijfplaats voor mijn man. Yasmina was erg open en behulpzaam. Ze zei dat er onvoldoende hulp was voor mijn zoon. En dat mijn zoon met mijn man zou kunnen praten om het bij te leggen. Het conflict is tussen mij en mijn man, mijn zoon moet er buiten blijven. Yasmina heeft hulp geregeld voor mij en mijn zoon en uitgelegd dat mijn man agressietherapie kreeg bij De Waag.

5.1.3 Negatief over begeleiding

Selma is één van de twee achterblijvers die niet te spreken is over het Steunpunt:

"Ik moest naar de Stichting Huiselijk Geweld toen. Mijn achternaam klinkt Marokkaans, dus ik werd gelijk gekoppeld aan één of andere Yasmina. En ja, dan ben je de onderdrukte moslimvrouw ineens. Nou ja, ik ben helemaal geen moslim... Ik vond dat heel naar. Ik heb met haar ook maar twee keer gesproken en voor de rest helemaal niet. Wat ik ook heel naar vond was dat ze je ook gelijk als vrouw, als heel kwetsbaar neerzetten. Je wordt onderdrukt en alles wat man is, is slecht. Ik had zoiets van: jongens, dit is niet fair. Je loopt mij een mening op te dringen. Nou en daar ben ik vervolgens niet meer naar toe gegaan. De hulp die we nodig hadden, voor schulden en een arbeidsconflict, hebben we niet gekregen."

Sandra was ook niet tevreden over de begeleiding van het Steunpunt. Ze voelde zich niet serieus genomen. Sandra's partner is uithuisgeplaatst. Sandra en Ernst woonden samen. Haar eigen huis had ze onderverhuurd. Ze was bang dat Ernst haar spullen niet wilde teruggeven en de onderhuurder wilde

niet uit het huis. Sandra en Ernst hebben een zoon van 11 jaar: Kevin. Over de contacten met het Steunpunt vertelt ze:

“Ik was steeds degene die contact zocht met het Steunpunt. Ik had hulp nodig om mijn spullen terug te krijgen en mijn huis terug te krijgen. Ik vroeg of ze dingen voor me uit wilden zoeken over mijn huis en spullen. En ik vroeg of ze niet een keer met Ernst wilden praten. Maar Esther vond dat zij zich daar niet in kon mengen. Zij begon steeds over dat zij vond dat Ernst het recht had om met Kevin te praten, om Kevin te zien. Dus ik zei dan: dat wil Kevin niet. Interesseert het jullie dan niet hoe Kevin zich voelt en wat Kevin wil en wat Kevin denkt? En de manier van afsluiten was ook niet fijn. Op een gegeven moment komt het zo onpersoonlijk over. Ik denk dat ik ook tegen Esther ben uitgevallen aan de telefoon, omdat ik het gevoel had dat zij meer partij voor Ernst koos.”

5.1.4 Inhoud van het contact

Het Steunpunt biedt volgens de achterblijvers een luisterend oor, geeft adviezen, informatie en tips en kan hulpverlening bij andere instanties regelen. Ook worden er soms gesprekken gevoerd met de uithuisgeplaatste, de medewerker van De Waag en het Steunpunt en de achterblijver samen. Deze gesprekken worden zeer gewaardeerd.

Hayat was met name blij met de hulp die ze kreeg bij het regelen van praktische zaken:

“Senem heeft gevraagd wat er gebeurd was. Ik herinner me het gesprek vaag, ik was in de war en aan het huilen. Ze heeft me geholpen met het invullen van allerlei papieren. Ik vond het heel fijn dat ze er was, het deed me goed om met haar te praten. Het Steunpunt heeft me geholpen met het invullen van papieren van de Belastingdienst en de sociale dienst. Senem heeft alles voor me geregeld tot in de kleinste details.”

5.2 Hulp van anderen

- Twee achterblijvers hebben geen hulp van anderen (d.w.z. niet van hulpverlenende instanties) gehad.
- Vijf achterblijvers kregen hulp van vrienden, twee van familie, één van burens, één van een collega, één van familie en buurmeisjes en één van zowel de burens als een vriend.
- De aard van de hulp aan achterblijvers verschilt. Soms blijft dit beperkt tot alleen een telefonisch gesprek over de gebeurtenis, soms gaat het om praktische hulp zoals verhuizen.
- Van de uithuisgeplaatsten hebben twee mensen hulp van vrienden gekregen. Eén persoon kreeg hulp van zowel familie als burens en vrienden. Eén persoon kreeg hulp van familie, vrienden en school.

5.2.1 Achterblijvers vaak hulp van vrienden

Twee achterblijvers hebben geen hulp van anderen (d.w.z. niet van hulpverlenende instanties) gehad. Het gaat hierbij om een echtpaar wier (volwassen) zoon uit huis is geplaatst. Joke vertelt:

“Van andere mensen hebben we geen steun gehad. Mijn buren en familie weten van niks. Zij vinden mijn zoon een prima man, en merken en weten niks van wat er echt gaande is. Als ze dat wel zouden weten, zou hun advies zijn dat ik hem uit huis moet gooien, op straat moet zetten. Dat gaat mij als moeder te ver.”

Vijf achterblijvers kregen hulp van vrienden, twee van familie, één van buren, één van een collega, één van familie en buurmeisjes en één van zowel de buren als een vriend. De aard van de hulp verschilt. Soms blijft dit beperkt tot alleen een telefonisch gesprek over de gebeurtenis, soms gaat het om praktische zaken zoals hulp bij verhuizen.

Ramona heeft hulp gehad van een vriend en een vriendin. Ze kon bij hen logeren. Daarnaast waren er nog anderen die haar hielpen:

“Ik heb echt een paar toppers van vriendinnen en daar heb ik echt heel veel aan gehad. Ik kon echt op een goede manier met ze praten.”

Sandra heeft hulp gehad van een vriend bij wie ze kon logeren, maar dit bleek geen goede hulp te zijn:

“Ik had de keuze tussen een blijf-van-mijn-lijfhuis of een opvangplek. Ik wilde niet met Kevin in zo'n opvanghuis, dus ben ik naar een vriend gegaan in Rotterdam. Dat was achteraf gezien de verkeerde keuze, maar dat neemt niet weg dat het op dat moment voor mij de veiligste plek was. Maar die vriend bleek al veertien jaar verliefd op mij te zijn en heeft van alles gedaan om mijn leven nog gecompliceerder te maken. Hij had er alles voor over dat ik daadwerkelijk in Rotterdam bleef. Ik kwam er achter dat hij Kevin ook tegen zijn vader had opgezet.”

Irma kreeg wel hulp van buren, maar geen hulp van familie. Wel was er een vriend uit Suriname bij haar:

“De politie zei dat ik naar het ziekenhuis moest gaan. Dat heb ik niet gedaan, ik dacht dat het wel meeviel. Maar de volgende dag bleek dat ik niet alleen een klein sneetje boven mijn oog had maar dat mijn hele lichaam aan de linkerkant blauw en opgezwollen was van de klappen die ik heb gekregen toen ik op de grond zat en probeerde alle messen die op de grond lagen weg van hem te houden. De dag nadat dit allemaal gebeurde, kreeg ik bezoek van een vriend uit Suriname en hij heeft me geholpen met massages tegen de pijn en kneuzingen en blauwe plekken. Ik wilde niet naar de dokter omdat ik bang was

dat ik aangifte moest doen vanwege mishandeling en dat mijn man dan opgepakt zou worden.”

5.2.2 Hulp aan uithuisgeplaatsten

Van de uithuisgeplaatsten hebben twee mensen hulp van vrienden gekregen. Vera kreeg hulp van zowel familie als burens en vrienden:

“Ik ben twee weken bij de burens in huis geweest. Het was heel vreemd. Kijk, als ik wat nodig had, dan gingen zij naar boven om het op te halen. Zij wonen op één hoog en hij op vier. Dus als ik iets nodig had kon ik het via hen krijgen. (...) Verder heb ik gewoon hulp gehad van familie en vrienden. Daar heb ik zeker wat aan gehad, daar kon ik gewoon mijn ei kwijt.”

Shannon kreeg hulp van familie, vrienden en school:

“Van mijn moeder en zus heb ik veel steun gehad en ook van vrienden. Ik kan bij hen ook logeren. Mijn school heeft mij ook geholpen. Zij hebben er ook voor gezorgd dat ik nu in februari een inhaaltoets kan doen, waardoor ik toch mijn opleiding kan afmaken.”

5.3 Rol van De Waag

- Alle uithuisgeplaatsten hebben contact gehad met De Waag.
- Eén uithuisgeplaatste heeft zelf op de zesde dag van het huisverbod contact opgenomen met De Waag, om in aanmerking te komen voor een slaapplek in het passantenverblijf.
- Van de overige uithuisgeplaatsten is niet bekend wanneer De Waag contact heeft opgenomen.
- In vier gevallen zijn de uithuisgeplaatsten telefonisch benaderd door De Waag. Twee maal heeft De Waag een brief gestuurd met een uitnodiging voor een gesprek.
- Twee uithuisgeplaatsten hebben de hulp van De Waag niet geaccepteerd.
- Drie uithuisgeplaatsten zijn voortijdig gestopt met het traject bij De Waag.
- De gesprekken van uithuisgeplaatsten gingen over agressieregulatie en over de problemen binnen het gezin.
- Eén uithuisgeplaatste spreekt zich positief uit over het traject bij De Waag. Twee andere uithuisgeplaatsten hebben gemengde gevoelens: de ene hulpverlener was wel goed, maar de andere niet en in plaats van over problemen in het gezin wilde één uithuisgeplaatste liever over dieperliggende oorzaken van die problemen praten.
- Er zijn enkele knelpunten bij het volgen van een traject bij De Waag: er worden in eerste instantie groeps gesprekken aangeboden. Niet iedereen wil zijn problemen delen met een groep (cultuurgebonden). Daarnaast vinden deze gesprekken overdag plaats en is dit dus een probleem voor mensen met een baan. Twee uithuisgeplaatsten hebben aangegeven dat ze liever problemen oplossen binnen de familie (dus door het inschakelen van ouders van beide partijen). Ook dit is cultuurgebonden.

5.3.1 Alle uithuisgeplaatsten contact met De Waag

Alle uithuisgeplaatsten hebben contact gehad met De Waag. Bij twee uithuisgeplaatsten nam De Waag contact op na afloop van de periode van het huisverbod. Eén uithuisgeplaatste heeft zelf op de zesde dag van het huisverbod contact opgenomen met De Waag, om in aanmerking te komen voor een slaapplek in het passantenverblijf.

Van de overige uithuisgeplaatsten is niet bekend wanneer De Waag contact heeft opgenomen.

In vier gevallen zijn de uithuisgeplaatsten telefonisch benaderd door De Waag, twee maal is dit per brief gegaan.

5.3.2 Acceptatie van hulp

Twee uithuisgeplaatsten hebben de hulp van De Waag bij voorbaat niet geaccepteerd.

Karim geeft hier verschillende redenen voor:

“Iemand heeft me gebeld die hulp wilde aanbieden. Maar ik heb gezegd dat ik dat niet nodig had. Ik heb een beetje verstand van dit soort dingen. Ik werk zelf in het welzijnswerk. Wat voor hulp gaan ze mij geven? Ik ben niet iemand die gek is, of geestelijke problemen heeft. Zulke dingen (het slaan van zijn vrouw) kunnen altijd gebeuren. Het was ook de eerste keer dat het gebeurde. We hebben natuurlijk wel vaker miscommunicatie gehad, maar altijd kleine dingen, zoals iedereen. We hebben genoeg familie die ons kan helpen. Dat is ook iets met onze religie en onze traditie. Ouders gaan met elkaar praten om te proberen te achterhalen wat het probleem is. “Nee dit is niet goed”, zeggen ze dan. Mijn ouders praten dan met mij en haar ouders met mij. Dat helpt genoeg. Wat ook scheelt, is dat de problemen niet door mij kwamen, maar door mijn vrouw. Zij was al boos voordat we ruzie kregen. Ik ben niet bang dat het nog een keer gaat gebeuren. We hebben ook goede gesprekken gehad met elkaar. Kijk, het kan altijd gebeuren, maar ik heb tegen haar gezegd dat als ze boos op mij wordt, dat ik dan wegga voor twee of drie uurtjes. Dan wordt zij rustig en ik ook. Als we met elkaar gaan praten als zij boos wordt, dan wordt het erger, dus dan kan beter iemand van ons even buiten gaan lopen.”

Shannon heeft de hulp van De Waag niet geaccepteerd omdat zij wilden praten over driftbuien, maar volgens haar heeft ze deze niet.

5.3.3 Voortijdige beëindiging

Drie uithuisgeplaatsten zijn voortijdig gestopt met het traject bij De Waag. Arnold zegt dat hij maar één gesprek heeft gehad omdat hij overdag niet naar een praatgroep kan en het goed gaat:

“Na een dag of veertien belde De Waag. Toen hebben we een afspraak gemaakt. Ik heb een leuk gesprek gehad. Maar ja, je kan daar alleen 's middags tot vier uur terecht. Ik werk en een dag vrij nemen kost mij teveel geld. Ik heb toen gevraagd of het niet anders kon en nu wordt er iets anders geregeld via Justitie. En dat kan dan wel weer 's avonds. Maar dat is nog niet begonnen. Ik heb ook niet echt behoefte aan hulp. Ik heb geen stress, mijn vrouw heeft geen stress, met het werk gaat het allemaal goed. Ik heb helemaal geen hulp nodig. Tussen ons gaat het ook hartstikke goed.”

Youssof geeft andere redenen om het traject van De Waag te beëindigen:

“Na een week heeft De Waag mij een briefje gestuurd. Daar stond in dat ik bij ze moest komen. Ik ben toen na twee weken bij hen geweest. Ze vroegen of ik wilde beginnen met school (cursus) bij hen. Ik zei, ja, dat is goed. Eén keer per week elke woensdag. Ik ben toen twee keer geweest. Toen zat je met tien mensen ofzo bij elkaar en dan vertelde iedereen wat zijn probleem is. Ik heb dingen van andere jongens gehoord. Toen heb ik aan de docent gevraagd of het normaal is dat je je problemen zo aan iedereen vertelt. Ze zeiden: zo is onze school (cursus). Toen zei ik: “Nou dat wil ik niet. Ik wil best met jou praten, maar niet met iedereen.” Hij vond dat goed. Ik heb toen twee keer met die man gepraat. Toen ging ik op vakantie. Vakantie is bij ons zes weken, maar bij De Waag maar drie weken. Ze zeiden: “Je bent pas twee keer geweest. Als je nu zes weken op vakantie gaat, dan kom je niet meer terug. Wij moeten een rapport maken voor de rechter. We maken een rapport van die twee gesprekken en sturen het naar de rechter.”

Sanyay had ook moeite met de groepsgesprekken:

“Die cursus zou dan elke week zijn en dan gesprekken in een groep van drie à vier uur. Daar heb ik helemaal geen tijd voor. Ik moet het restaurant draaiende houden. Ik kan ook helemaal niet zo lang praten. Dan moet ik heel erg met mijn hoofd bezig zijn en dan krijg ik hoofdpijn. Die lange gesprekken zijn dus niets voor mij. Toen kreeg ik gesprekken van een half uur. Het laatste gesprek was drie maanden geleden. Toen had ik er geen zin meer in. Ik had het ook niet meer nodig. Praten over problemen was goed, maar ik had geen hulp meer aan die gesprekken.”

5.3.4 Inhoud contact

De gesprekken van uithuisgeplaatsten gingen over agressieregulatie en over de problemen binnen het gezin. Sanyay omschrijft het als volgt:

“De gesprekken waren altijd hoe je om moet gaan met een situatie. Als je boos bent, wat je dan moet doen enzo.”

Eén uithuisgeplaatste spreekt zich positief uit over het traject bij De Waag. Twee andere uithuisgeplaatsten hebben gemengde gevoelens: de ene

hulpverlener was wel goed, maar de andere niet en in plaats van over problemen in het gezin wilde één uithuisgeplaatste liever over dieperliggende oorzaken van die problemen praten.

Halil heeft ook gemengde gevoelens over de hulp die hij gekregen heeft:

“Bij De Waag heb ik eerst een tijd individuele therapie gehad. Later zijn mijn vrouw en ik ook samen naar De Waag gegaan. Ik heb contact gehad met verschillende mensen bij De Waag en ik vind ze niet allemaal even goed. Bij sommigen heb ik het gevoel dat ik de enige ben die praat. Ik krijg nooit advies. En anderen zijn echt heel goed. Die willen je echt helpen en geven goede adviezen.”

5.4 Het optreden van de GGD

- Vier achterblijvers zijn positief over het optreden van de GGD.
- Drie achterblijvers zijn negatief over het optreden van de GGD.
- Vier achterblijvers herinneren zich wel dat iemand van de GGD is langs geweest, maar geven hier geen oordeel over.
- Twee achterblijvers zeggen dat de GGD niet is langs geweest.
- Twee uithuisgeplaatsten zeggen dat ze niemand van de GGD hebben gezien.
- Eén uithuisgeplaatste is negatief over het optreden van de GGD.
- Eén uithuisgeplaatste is positief over het optreden van de GGD.
- Eén uithuisgeplaatste zegt dat ze de hulp van de GGD heeft afgewezen.

5.4.1 Gemengde visie van achterblijvers

Vier achterblijvers zijn positief over het optreden van de GGD. Ze vonden de persoon van de GGD behulpzaam, prettig en aardig. Ook luisterde de persoon goed en heeft de achterblijvers getroost. Hayat vertelt dat ze zich op haar gemak voelde bij de sociaal-psychiatrisch verpleegkundige (spv'er).

Drie achterblijvers zijn negatief over het optreden van de GGD. Zo had Irma een meningsverschil met de spv'er: ze wilde dat de spv'er haar zoon hielp in plaats van haar. De spv'er zei dat ze haar zoon moest loslaten omdat hij bijna volwassen was. Maar de achterblijver vond dat de taak van de spv'er om dat te zeggen. Bovendien had de spv'er toezeggingen gedaan voor begeleiding voor haar zoon, maar daar is niets van terechtgekomen. Ook de afspraak die Irma had met de spv'er is niet doorgegaan.

Ramona noemt het optreden van de spv'er 'dramatisch':

“Nou, dat vergeet ik van m'n leven niet. Die zat daar onderuit gezakt, met af en toe een zucht en zo'n gezicht van moet ik hiervoor m'n bed uit? Nou, dan voel je je niet lekker hoor. Ik vond het niet normaal, die man zat zo vervelend te wezen. Je voelt je al niet goed,. En daardoor voel je je helemaal opgelaten. Ik heb heel die vent verder niet gesproken. Hij zei af en toe: 'ja iik weet het ook

niet, het is allemaal nieuw voor mij. 'Kijk, dat hij de procedure niet weet is tot daar aan toe, maar de houding van die man! Als een zoutzak zat hij daar!'"

Vier achterblijvers herinneren zich wel dat iemand van de GGD is langs geweest, maar geven hier geen oordeel over. Twee achterblijvers zeggen de GGD niet is langs geweest.

5.4.2 De GGD en uithuisgeplaatsten

Van de groep uithuisgeplaatsten is één persoon redelijk tevreden over het optreden van de GGD:

"Met die man heb ik ook even zitten praten. Van Vangnet was hij geloof ik. Het is door al die emoties niet helemaal blijven hangen, maar er werd gezegd dat wij die tien dagen intensieve begeleiding zouden krijgen en dat het allemaal wel goed zou komen. Dus ik dacht, dan wachten we allemaal gewoon rustig af wat er gaat komen."

Shannon heeft de hulp van de GGD afgewezen:

"Ik heb de hulp van de GGD afgewezen, want ik had helemaal niks gedaan en ik dacht ik ga gewoon terug naar huis. Omdat het nog geen wet was, dacht ik dat dat wel kon. Maar later heb ik besloten om dat niet te doen. Toen ben ik naar mijn moeder gegaan. Verder heb ik ze van de GGD niet gesproken."

Twee uithuisgeplaatsten zeggen dat ze niemand van de GGD hebben gezien. De overige uithuisgeplaatsten hebben niet geantwoord op vragen over de GGD.

5.5 Hulp voor kinderen

- In vijf van de zestien gevallen hadden de achterblijvers geen kinderen.
- In de overige elf gevallen hadden de achterblijvers wel kinderen. Drie maal waren de kinderen op het moment van het incident niet aanwezig. Vijf maal waren er wel één of meer kinderen aanwezig.
- In twee gevallen was een kind niet alleen aanwezig, maar ook actief betrokken bij het incident. Dat wil zeggen dat het kind tussenbeide heeft proberen te komen of heeft geprobeerd te voorkomen dat de uithuisgeplaatste het huis binnendrong.
- In vijf van de elf gevallen is er hulp voor de kinderen geregeld. In vier gevallen achtten de achterblijvers hulp niet nodig, maar is er wel éénmalig contact geweest met een hulpverlenende instantie. In één geval is hulp wel gewenst, maar niet van de grond gekomen. In één geval is volgens de achterblijver geen hulp aangeboden.

5.5.1 Aanwezigheid kinderen van achterblijvers

In vijf van de zestien gevallen zijn er geen kinderen betrokken bij het incident, wat wil zeggen dat de achterblijvers geen kinderen hadden. In de overige elf gevallen hadden de achterblijvers wel kinderen. Drie maal waren de kinderen op het moment van het incident niet aanwezig. Dit betekent niet dat de kinderen niets van het incident hebben gemerkt. Zo zegt Sandra over de reactie van Kevin van elf:

"Ik hoefde Kevin niets te vertellen. Hij zag het aan mijn hele uiterlijk. Ik had zó'n wang en mijn oog was doorbloed. Ernst had me met zijn schoenen getrapt in mijn gezicht en dat was nog te zien. En Kevins eerste reactie was: "Haha hij wilde jou uit huis zetten en nu is hij zelf eruit gezet." Hij maakte een vreugdedansje toen hij dit zei. (...) Achteraf wilde hij zijn vader niet meer spreken. Hij heeft zijn vader wel gebeld en ook gezegd van: "Hoe durf je tegen mensen te zeggen dat mama je het ziekenhuis in heeft geslagen, hoe vaak heb je zelf niet mama het ziekenhuis in geslagen." Dat waren toen de enige woorden voor zijn vader en toen hing hij op. Maar later bleek dat een vriend Kevin manipuleerde wat zijn vader betrof. Die zette hem tegen zijn vader op. Dus ik zei tegen Kevin: "Dus dat je papa niet wilde spreken was niet jouw eigen keuze?" En dat was dus niet zo. Dus ja... Ik heb het nu rechtgezet via de rechter. Nu gaat hij om de week naar zijn vader en om de week is hij bij mij. Het belangrijkste was dat Kevin wist waar hij aan toe was en dat hij niet het idee heeft dat hij tussen ons moet kiezen, ongeacht hoe wij met elkaar om zijn gegaan. Het is niet zijn keuze geweest om zulke ouders te hebben. (...) Ik zou hem nooit bij zijn vader weghouden, maar al die tijd zei hij dat hij zijn vader niet wilde spreken, ik dacht dat dat van hem zelf kwam."

Vijf maal waren er wel één of meer kinderen aanwezig.

Soms waren de kinderen nog te jong om iets van het incident te merken en sliepen ze gewoon door. Het kwam ook voor dat de kinderen alles gezien hebben. Dit was bijvoorbeeld het geval bij Fatima:

"Mijn dochtertje van drie heeft alles gezien en heeft nu therapie. Ze heeft al veel te veel meegemaakt. Ze is te wijs voor haar leeftijd. Ze heeft meegemaakt dat haar moeder mishandeld werd. Ze zegt ook: "Papa heeft een mes gepakt en wilde mama doodmaken." Ze heeft nu geen contact met haar vader. Ze hebben elkaar nog twee keer gezien, ze wil haar vader wel zien. Zij vraagt veel naar haar vader. Toen hij een huisverbod kreeg heb ik haar verteld dat hij op vakantie was."

In twee gevallen was een kind niet alleen aanwezig, maar ook actief betrokken bij het incident. Bij Ramona is haar zoon tussen haar en haar partner gesprongen:

"Eerder die avond waren er al spanningen. Ik was weggeweest met een vriendin. Zij was erbij toen het gebeurde. Toen ik thuis kwam werd mijn man

agressief. Mijn jongste zoontje (7) sliep. De oudste (13) is er tussen gesprongen en heeft hem om zijn nek gepakt. Hij kwam uit zijn bed en heeft hem van achter besprongen en hem weggetrokken.”

Ook bij Irma werd een kind betrokken bij het conflict:

“Nadat de politie mijn man had meegenomen, ben ik naar het politiebureau gegaan om een verklaring af te leggen. De politie zei toen dat ik zijn spullen moest inpakken en dat zij het dan samen met mijn man zouden komen ophalen. (...) Twee uur later zag mijn zoon (17) vanuit de bus mijn man alleen op straat richting mijn huis lopen. Hij had een steen in zijn hand. Mijn zoon is toen snel naar huis gekomen en heeft hem bij de deur opgewacht en heeft hem in eerste instantie niet binnengelaten. Mijn man was boos, hij maakte ruzie. Uiteindelijk heeft hij zijn spullen meegenomen. De politie had erbij moeten zijn. Voor hetzelfde geld was het uit de hand gelopen. Mijn zoon had een mes in zijn zak, voor het geval mijn man weer gewelddadig zou worden.”

Irma's zoon Rodney zelf zegt hierover:

“Eerst was ik gestrest, toen we de spullen moesten inpakken. En toen zag ik mijn vader vanuit de bus. Die situatie toen hij zijn spullen kwam ophalen was echt ik tegen mijn vader, alleen, zonder politie. Dat vond ik echt stressvol. Na een paar uurtjes of een dag ging het wel wat beter. Die tien dagen waren goed voor me.”

5.5.2 Hulpaanbod voor kinderen

In vijf van de elf gevallen is er hulp voor de kinderen geregeld. Het gaat hierbij om hulp van Vangnet Jeugd, Jeugdzorg, de Blijfgroep (het programma 'En nu ik'), Mentrum Jeugd en MEE. In twee gevallen waren deze hulpverleningstrajecten al in gang gezet vanwege eerdere gebeurtenissen.

In vier gevallen achtten de achterblijvers hulp niet nodig, maar is er wel éénmalig contact geweest met een hulpverlenende instantie. Bij Hayat waren de kinderen aanwezig en hebben ze de ruzie gezien:

“De kinderen hebben alles van de ruzie gezien. Toen ik later terugkwam van de burens lagen ze te slapen. Ze hebben de politie niet gezien, dus toen ze wakker werden, was hun vader al weg. Tijdens de tien dagen van het huisverbod hebben ze niet naar hun vader gevraagd. Iemand van de GGD heeft naar de kinderen gekeken of alles goed was. Zij wilde hulp voor de kinderen aanbieden, maar ik wilde dat niet. In vond toen en vind nog steeds dat het goed met ze gaat. Iemand van CIZ wilde nog wel met de school praten. Ik heb daar toestemming voor gegeven, maar daar heb ik verder niets meer van gehoord.”

In één geval was hulp wel gewenst, maar niet van de grond gekomen. Irma vertelt dat de GGD (de SPV'er) heeft toegezegd dat er hulp voor haar zoon zou komen (Rodney was betrokken bij het incident toen zijn vader zijn spullen kwam halen). Van deze hulp is niets terecht gekomen. De GGD heeft haar doorverwezen naar Jeugdzorg, maar ook dit heeft nog niet tot een hulptraject geleid.

In één geval is volgens de achterblijver geen hulp aangeboden.

5.6 Hulp na het huisverbod

- Elf achterblijvers zeggen na de periode van het huisverbod nog hulp gekregen te hebben van het Steunpunt.
- Drie achterblijvers hebben na het huisverbod nog hulp gehad van De Waag.
- Twee achterblijver hebben nog hulp gehad van Mentrum.
- Eén achterblijvers heeft contact gehad met een psycholoog, een psychiater en maatschappelijk werk.
- Eén achterblijver heeft hulp gehad van een psycholoog.
- Eén achterblijver heeft hulp gehad van een bewonersadviseur.
- Van de uithuisgeplaatsten zeggen vijf personen nog begeleid te zijn na de periode van het huisverbod. Hun zorgconsumptie is als volgt:
 - o 1 persoon: Steunpunt
 - o 1 persoon: buurtregisseur, Doras, Jellinek, De Waag, reclassering.
 - o 1 persoon: De Waag en Steunpunt
 - o 1 persoon: maatschappelijk werk, Begeleid Wonen, Doras.
 - o 1 persoon: Doras
 - o Eén koppel zegt dat de hulpverlenende instanties complotten tegen hen hebben gesmeed en dat ze daarom nergens hulp krijgen.
- Vijf achterblijvers hebben geen behoefte meer aan verdere hulp.
- Twee achterblijvers hebben behoefte aan (meer) hulp voor hun kinderen.
- Twee achterblijvers hebben behoefte aan (meer) hulp bij hun financiële problemen.
- Eén achterblijver heeft behoefte aan hulp bij het terugkrijgen van haar spullen.
- Eén achterblijver heeft behoefte aan hulp bij het afhandelen van papierwerk.
- Vijf uithuisgeplaatsten zijn gemotiveerd om gebruik te maken van het hulpaanbod na het huisverbod. Drie uithuisgeplaatsten hebben geen behoefte meer aan hulp. Twee uithuisgeplaatsten hebben gemengde gevoelens over voortzetting van hun zorgconsumptie.

5.6.1 Zorgconsumptie na huisverbod

Elf achterblijvers zeggen na de periode van het huisverbod nog hulp gekregen te hebben van het Steunpunt. Van de uithuisgeplaatsten zeggen vijf personen nog te zijn begeleid na de periode van het huisverbod.

In december 2007 zijn de uithuisgeplaatsten en achterblijvers gebeld door het Steunpunt en is hen gevraagd van welke hulp ze op dat moment nog gebruik-

maakten. Het volgende overzicht geeft de zorgconsumptie op dat moment weer:

Achterblijvers:

- Twee personen: geen
- Twee personen: Steunpunt Huiselijk Geweld
- Twee personen: De Waag/Steunpunt Huiselijk Geweld
- Steunpunt Huiselijk Geweld/Mentrum
- Steunpunt Huiselijk Geweld/Doras/Vangnet Jeugd
- 'En nu ik'
- Steunpunt Huiselijk Geweld/BJZ/Doras/Gespecialiseerde thuiszorg
- MEE/Doras
- Doras
- Vangnet & Advies
- Mentrum Jeugd

Uihuisgeplaatsten:

- Twee personen: geen
- Begeleid wonen Roggeveen
- Doras
- Reclassering
- De Waag
- MEE/Doras
- Waag/Steunpunt Huiselijk Geweld
- Mentrum Jeugd

5.6.2 Behoeft van achterblijvers

In de interviews zeggen vijf achterblijvers geen behoefte meer te hebben aan verdere hulp. Als reden hiervoor geven ze dat ze geen hulp meer nodig hebben, omdat het al goed gaat. Ashanti zegt:

“Het gaat nu goed dus ik heb geen behoefte aan verdere hulp. Als het weer misloopt, neem ik contact op met het Steunpunt en de politie, ik weet nu waar ik moet zijn.”

Twee achterblijvers hebben behoefte aan (meer) hulp voor hun kinderen. In een van deze gevallen gaat het om hulp voor kinderen die gehandicapt zijn. Deze behoefte is dus niet direct gerelateerd aan het huiselijk geweld. In het andere geval betreft het wel hulp naar aanleiding van het huiselijk geweld: bij Irma is de toegezegde hulp voor haar zoon niet gerealiseerd.

Ramona zou het liefst nog relatietherapie van het Steunpunt krijgen, omdat zij en haar man heel goed konden praten met één van de medewerkers.

Bovendien is ze niet tevreden over de andere instanties:

“Ik ben op een gegeven moment op advies van Esther van het Steunpunt naar Mentrum gegaan. Maar ik heb daar al aan drie verschillende mensen mijn verhaal moeten uitleggen en dan kreeg ik laatst ook nog een brief van ze met precies dezelfde vragen! Nou, dan ben ik klaar, daar heb ik geen zin in. (...) Maar mocht hij (partner) ooit nog geweld gebruiken, dan hoef ik geen Steunpunt meer, dan wordt mijn eerste telefoontje naar de advocaat!”

Twee personen hebben behoefte aan (meer) hulp bij hun financiële problemen. Fatima is één van hen:

“Ik zit al vier maanden in de Ziektewet, maar het is nog niet geregeld. Omdat mijn uitkering nog steeds niet is geregeld, heb ik ook financiële hulp nodig. Ik heb een paar maanden geleden wel een voorschot gehad, maar verder heb ik helemaal geen geld.”

Sandra heeft behoefte aan een andere vorm van praktische ondersteuning:

“Ja ik heb behoefte aan ondersteuning bij het terugkrijgen van mijn spullen! Maar het Steunpunt wilde zich hier niet in mengen. Maar Ernst heeft een goede baan en ik moest terug naar mijn uitkering. Mijn onderhuurder heeft me met schulden achtergelaten. En mijn bazin heeft me ontslagen. Ik heb een half jaartje gewerkt bij de Thuiszorg en ik stond er goed genoeg voor om in vaste dienst te komen. Maar omdat mijn verblijfplaats niet zeker was en ik het emotioneel niet aankon als ik bij mijn klanten thuis was, ben ik ontslagen. Omdat ik niet meer goed functioneerde. De ondersteuning die ik kreeg om te behouden wat ik had, is niet zo sterk geweest. Dat is wel jammer.”

Hayat heeft behoefte aan ondersteuning bij het afhandelen van papierwerk:

“We zijn uit elkaar. Mijn man wil scheiden en wil met een andere vrouw trouwen die hij in Turkije heeft gevonden. Verder dreigt hij om naar de politie te gaan om te vertellen dat ik mijn kinderen sla en mishandelt. Hij wil zo de kinderen van mij afpakken en zegt dat ik dan mijn verblijfsvergunning kwijtraak en terugmoet naar Turkije. Ik wil niet van hem scheiden, maar ik wil hem zeker niet terug. Maar ik gun hem geen scheiding. Ik heb geen verdere hulp nodig, alleen met papierwerk. Want alles gaat hier in Nederland via papieren. Verder gaat alles eigenlijk goed met mij, ook met de kinderen. Soms als ik aan mijn man denk, gaat het wat minder maar over het algemeen gaat het goed.”

5.6.3 Hulpbehoefte van uithuisgeplaatsten

Van de uithuisgeplaatsten zeggen vijf personen nog te zijn begeleid na de periode van het huisverbod. Zij krijgen nog hulp van het Steunpunt, Doras, Jellinek, De Waag, de reclassering, Begeleid Wonen en maatschappelijk werk.

Vijf uithuisgeplaatsten zijn gemotiveerd om gebruik te maken van een hulpaanbod na het huisverbod. Halil is een van hen:

“Het huisverbod was goed en dat ze me doorverwezen naar De Waag was goed. Dat je kon praten met een psycholoog en een psychiater was heel goed. Veel problemen kwamen door een zware depressie, van zowel mijn vrouw als van mij. We krijgen nu allebei antidepressiva. We krijgen therapie. Het belangrijkste is wat na die tien dagen is gebeurd. Het was niet, de tien dagen zijn om, dus nu is het klaar. Wat er daarna is gebeurd was perfect. Er is bijvoorbeeld iemand gekomen om het kijken hoe het met ons kind gaat. De hele structuur na die tien dagen was heel goed.(...) Het was al wel duidelijk dat mijn vrouw en ik allebei in een depressie zaten, maar je verwacht niet dat het in zulk geweld uitmondt. De laatste twee jaar was het al een beetje zo, maar het werd steeds erger. In het begin vraag je niet zo snel om hulp. Maar je hebt een kind dus je moet er wat mee. Er is al vaker politie geweest, maar die stuurde ons niet door. De laatste keer wel. Ze zeiden dat het nu te veel was. Nu moeten we actie ondernemen. Als de politie ons niet doorgestuurd had, had ik nu misschien nog geen hulp gehad. Veel problemen zijn gekomen door een gokverslaving, waardoor we veel schulden hebben. Ik zit nu in een praatgroep voor ex-gokkers. De mensen die de intake deden waren ook erg goed. Ik zit ook bij de schuldhulpverlening. Dat is ook gekomen doordat ik erop ben gewezen dat ik naar Doras kon gaan.”

Vera verblijft momenteel in een begeleidwonenvoorziening en wil in de toekomst ook nog graag hulp:

“Ik ben nu bezig met een eigen woning en schuldsanering, om alles weer op orde te krijgen eigenlijk. Om het leven weer op de rit te krijgen. Als het goed is heb ik binnen drie tot zes maanden een eigen woning. Dat is fijn, daar leef ik naar toe. Als ik straks mijn eigen woning heb, wil ik nog wel begeleiding om de boel weer op te starten. Om het dagelijks leven weer op te pakken. Maar dat wordt geregeld, dus dat is prima.”

Wesley zegt gemotiveerd te zijn om aan zichzelf te werken:

“Ik moet leren om mezelf onder ogen te zien enzo en misschien dan toch niet afgeven op de wereld, zoiets. Ik wil gehoor geven aan De Waag. Ik wil daar luisteren en horen hoe ik het beter kan doen enzo.”

Drie uithuisgeplaatsten hebben geen behoefte meer aan hulp. Zij zeggen dat het nu goed gaat, of dat ze zelf de problemen wel kunnen oplossen. Sanyay had bijvoorbeeld een aantal maanden geleden voor het laatst een gesprek met iemand van De Waag:

“Het laatste gesprek was drie maanden geleden. Toen had ik er geen zin meer in. Ik had het ook niet meer nodig. Praten over problemen was goed, maar ik had geen hulp meer aan die gesprekken. (...) Met mij zijn er nu ook geen problemen meer. Ik drink veel minder. Eerst dronk ik drie of vier dagen in de week best wel veel, nu één of twee dagen in de week één of twee glaasjes. Hier hebben we ook in gesprekken met De Waag over gesproken. Dat heeft

daar wel bij geholpen. Het praten met De Waag heeft me sowieso wel geholpen. Ik ben gestopt omdat ik geen hulp meer nodig heb. Het gaat nu goed met me.”

Karim wil geen gebruikmaken van een hulpaanbod omdat hij denkt dat hij niets van de instellingen kan leren. Hij werkt zelf in de welzijnssector, dus zegt dat hij alles wel weet. Bovendien heeft hij naar eigen zeggen familie die hem kan helpen door met hem te praten.

Twee uithuisgeplaatsten hebben gemengde gevoelens over voortzetting van hun zorgconsumptie.

Ernst zegt dat alles goed met hem gaat en hij weer rust in zijn leven heeft. Wel lopen er nog procedures over de omgangsregeling met zijn kind. Dat is voor hem nog wel een zorg.

Youssef wil op zich wel hulp, maar is niet tevreden over de hulp die hem wordt geboden. Zijn huisverbod werd verlengd:

“Ze zeiden dat mijn vrouw nog steeds boos was, dat het beter was dat ik nog even weg zou blijven. Maar ik wil graag één oplossing. Niet zo half, daar word ik gek van. Ze zeiden dat ze met mij en mijn vrouw rond de tafel gaan zitten. Maar ik wil gewoon één ding weten: gaan we weer bij elkaar of uit elkaar? Mag ik bij mijn kinderen blijven of gaan we scheiden? Dat is geen oplossing voor mij. Ik wil niet zonder mijn kinderen, ze zijn nog klein. (...) Na de vakantie heeft het Steunpunt weer opgebeld en gevraagd hoe het ging. Mijn vrouw zei: “Gelukkig goed”. Die vrouw van het Steunpunt zei: als jullie met een probleem zitten, dan heb ik een oplossing. Ik ga andere hulp voor jullie zoeken. Dus ik zei tegen haar: “Ik heb een stomme vraag, heb jij een vriend of man?” Ze zei “Ja”. Ik vroeg toen: “Wil jij dat er mensen zich zo met jou bemoeien? Laat ons met rust. We gaan het zelf wel uitzoeken. Je geeft ons alleen slechte ideeën. Je helpt ons niet. We willen wel hulp, maar jij hebt alleen slechte ideeën.” Ze zei: “Ja, ok.”

6 EFFECTEN VAN HET HUISVERBOD

6.1 Beleving van de huisverbodperiode door achterblijvers

- Acht achterblijvers ervoeren de huisverbodperiode als 'rustig'.
- Vier achterblijvers ervoeren de huisverbodperiode als 'stressvol'.
- Eén achterblijver ervoer de huisverbodperiode als 'goed': het heeft de situatie veranderd.
- Eén achterblijver vond de huisverbodperiode te kort en voelde zich onveilig.
- Vijf achterblijvers hebben de periode van het huisverbod niet gebruikt om plannen voor de toekomst te maken.
- Vijf achterblijvers hebben de periode van het huisverbod wel gebruikt om plannen voor de toekomst te maken.
- Drie achterblijvers hebben wel nagedacht over de toekomst, maar niet echt een plan gemaakt.

6.1.1 Rustpauze

De meeste achterblijvers ervaren de huisverbodperiode als rustpauze. Joke is één van hen. Haar zoon heeft een huisverbod gekregen en mocht in het passantenhotel verblijven:

"Tijdens die tien dagen van het huisverbod dacht ik: wat een rust. Het was echt een rustpauze voor mij en mijn man. Ik wist dat hij daar goed zat, dat heeft hij wel laten weten. En het feit dat hij niet op straat zat gaf me ook rust. Dat was heel erg belangrijk voor mij, dat hij veilig was en niet in de cel zat of op straat zwierf. Toen hij weg was zijn mijn man en ik gaan slapen. Het was 's nachts. Ik was opgelucht, het was prettig, eindelijk hadden we nachtrust. Maar het doet je wel wat, ik was gebroken."

Ook Naziha is tot rust gekomen tijdens het huisverbod van haar partner:

"Terugkijkend is die mishandeling voor mij wel zwaar geweest. Ik was helemaal kapot van de ruzie, ik heb zieke kinderen, ik ben zeker wel tot rust gekomen."

6.1.2 Stressvolle tijd

Voor vier achterblijvers was de huisverbodperiode juist stressvol. Dit had verschillende oorzaken. In twee gevallen was het niet de bedoeling van de achterblijvers dat hun partner zou worden vastgehouden door de politie. Bij Ramona was dit het geval:

"Ze zeiden dat ze hem vast zouden houden tot de volgende morgen, zodat ik rustig kon slapen. De volgende dag, op zondag, belde ik op, want ik dacht ja

hij moet ook kleren hebben. Toen zeiden ze dat hij was overgeplaatst naar een ander bureau en misschien wel tien dagen vastgehouden zou worden. Maar dat heb ik niet gewild! Ik vond het heel slecht, er was voor mij op zondag totaal geen informatie te krijgen over hoe en wat. Slachtofferhulp heb ik zelfs gebeld, want ik was ook helemaal in de war op een gegeven moment. Maar Slachtofferhulp was dicht. Ik heb toen zelf de politie gebeld en gezegd dat het helemaal niet de bedoeling was dat hij in de gevangenis zou komen en zo lang vast zou zitten. Een huisverbod is voor mij wat anders dat in het huis van bewaring zitten! En dat vind ik zo erg! Maar ik mocht ook mijn aanklacht niet intrekken.”

Uiteindelijk werd de man van Ramona die zondag nog vrijgelaten. In plaats van dat ze hier opgelucht over was, gaf haar dit alleen nog maar meer stress:

“Hij werd op zondag losgelaten en dat vond ik heel erg: ik heb op het politiebureau met klem gezegd dat ze contact met me op moesten nemen. Kijk ik weet niet hoe hij reageert en ik zit hier met twee kinderen, dan wil ik niet alleen zijn. Nou heeft hij zich normaal gedragen, maar dat weet je van tevoren niet! Het was toen zondag het eind van de dag en ik kom thuis met die kleine en toen kwam een vriendin langs. Haar man is een vriend van mijn man en ze zegt: “Ramona moet je horen, hij is vrijgelaten.” Nou daar ben ik heel boos over geworden, dat wist ik niet. Dus ik vroeg: “Hoe is ie?” Nou ja, hij was heel boos natuurlijk. Nou ik heb die nacht bij hen geslapen. Ik vond het echt erg, want als het een ander soort man is, had dat gewoon fout kunnen gaan. En ik heb het drie keer met klem gezegd, dat als hij vrij komt ze contact met me moeten opnemen. En dat is gewoon niet gebeurd. Schandalig, je waant je veilig met twee kinderen.”

Bij Nazira was het ook niet de bedoeling dat haar man zou worden opgepakt, want het incident waarbij ze gewond raakte, was een misverstand. Haar man schudde haar door elkaar en toen viel ze van haar stoel. Op de vraag hoe ze de periode van het huisverbod heeft ervaren antwoordt ze huilend:

“Ik moet er nog steeds van huilen, ik heb Arnold zo gemist. Dat was moeilijk.”

Ook voor Samira was het huisverbod stressvol. Haar man had haar weliswaar geslagen, maar het was de enige keer in acht jaar huwelijk:

“Ik heb de dagen van het huisverbod ervaren als heel vervelend. Ook voor mijn dochter, zij vroeg elke dag ieder moment naar haar papa en dat was niet makkelijk voor mij. Het was wel een soort van pauze, maar wel een stressvolle pauze. Ik had wel tijd om na te denken. Hij is wel eerder een keer van huis weggegaan, maar niet in de vorm van een huisverbod, misschien twee dagen. Dat is meer dan genoeg. Echt, tien dagen is te moeilijk voor ons allebei. Dit was veel te lang deze dagen.”

Uiteindelijk is Samira tijdens het huisverbod naar het politiebureau gegaan om haar man op te halen, maar daar wilden ze haar geen informatie geven. Toen is ze naar het maatschappelijk werk gegaan dat ervoor heeft gezorgd dat haar man na zes dagen weer naar huis mocht.

Voor Hayat was de periode van het huisverbod ook stressvol, maar om een andere reden. Haar man had geweld gebruikt en Hayat heeft bij de bureaus de politie gebeld:

“Ik begreep niets van het huisverbod. Ik wilde dat hij straf zou krijgen, maar tijdens die tien dagen heeft hij een huis gekregen waar hij mocht verblijven. En binnen die tien dagen heeft hij voor zichzelf een nieuw huis gevonden. En vervolgens is hij naar Turkije gegaan en heeft hij een nieuwe vrouw gevonden met wie hij wil trouwen. Dus eigenlijk zit ik nu met de ellende, en heeft hij helemaal geen straf, niks gekregen. Een maand voordat wij ruzie hadden heeft hij zelf het voorstel gedaan om te scheiden. Dit huisverbod kwam hem heel goed uit.

Het was een heel stressvolle periode. Mijn man heeft mij in de tien dagen niet gebeld, maar hij heeft anderen ingeschakeld. Vrienden van hem hebben me continu telefonisch lastig gevallen. Hij heeft in die tien dagen geen problemen gehad, maar ik wel. Iedereen die hij kent en die mij kennen, heeft hij ingeschakeld en ik en mijn hele omgeving werden lastiggevallend door zijn vrienden en kennissen via telefoontjes waarin ze zijn opmerkingen en bedreigingen uitten. Ik was gefrustreerd dat hij geen straf heeft gekregen. Ik was erg gestresst door de telefoontjes en bedreigingen. Ook was ik erg onrustig en heb ik me alleen maar zorgen gemaakt over de komende echtscheiding die mijn man wilde. Toen hij het huis verliet met de politie, was het laatste dat hij zei dat hij van me ging scheiden. Ik was niet van plan te scheiden. Ik wilde hem alleen maar straffen door middel van een huisverbod.”

6.1.3 Verandering door huisverbod

Ashanti is blij met het huisverbod. In een eerdere relatie is ze ook mishandeld, nog erger dan door haar huidige partner. Toen was zij degene die hulp moest zoeken en naar een opvanghuis moest met haar kinderen. Het huisverbod voor haar huidige man vond ze daarom veel beter:

“Het was heel goed. Als we het niet hadden gedaan was het misschien zo gebleven. Dan was er misschien niks veranderd. Hij wist ook niet dat het zo kon aflopen. Dat er zoveel mensen achteraan zitten. Hij wist niet dat we in zo'n beschermend land wonen.”

6.1.4 Onveilig

Fatima is zeer ernstig mishandeld door haar partner: ze is meerdere malen gestoken met een mes. Voor haar was de periode van het huisverbod te kort. Ze was wel opgelucht dat haar man weg moest, maar voelde zich niet veilig. Ze was bang dat haar man toch naar huis zou komen.

6.1.5 Plannen voor de toekomst

Vijf achterblijvers hebben de periode van het huisverbod gebruikt om een plan voor de toekomst te maken. Zo heeft het echtpaar waarvan de zoon uit huis is geplaatst, samen met het Steunpunt diverse plannen gemaakt:

“Het Steunpunt heeft ons geholpen bij het maken van de plannen. Ze gingen met name over hoe je het geweld kon voorkomen en over maatregelen voor een uitkering en schuldaflissing. Het belangrijkste plan was dat hij niet meer thuis zou komen, maar naar begeleid wonen zou gaan. Dat is nog niet gelukt. Na het invullen van de formulieren, wat we ook nog moeten doen, heb je pas na twee maanden een intake en dan na een paar maanden een woning.”

De andere achterblijvers die plannen hebben gemaakt voor na het huisverbod, hebben vooral nagedacht over het geven van nog een kans aan de partner onder bepaalde voorwaarden. Eén van deze voorwaarden is bijvoorbeeld relatietherapie. Naziha had bedacht dat ze wilde scheiden als hij niet zou veranderen.

Vijf achterblijvers hebben geen plan voor de toekomst gemaakt. De belangrijkste oorzaak hiervoor was dat ze daar niet aan toe kwamen door alle emoties. Drie achterblijvers hebben wel nagedacht over de toekomst, maar geen echte plannen gemaakt. Zo maakte Hayat zich zorgen over de scheiding die haar man wilde. Hayat wilde niet scheiden, ze wilde haar man alleen straffen voor zijn gedrag met een huisverbod.

6.2 Beleving van de huisverbodperiode door uithuisgeplaatsten

- Zeven uithuisgeplaatsten beschouwen de periode van het huisverbod als negatief. Ze geven voor dit oordeel diverse redenen: ze vonden het te lang, misten hun partner, vonden het oneerlijk, onredelijk en stressvol, de informatievoorziening was slecht, er werd geen hulp geregeld in de tien dagen en/of het verblijf in de cel was vervelend.
- Eén uithuisgeplaatste vond de periode ‘wel lekker rustig’, maar wel te lang. Na vijf dagen is hij dan ook weer naar huis gegaan.
- Drie uithuisgeplaatsten hebben geen contact gehad met de achterblijvers.
- Twee uithuisgeplaatsten hebben wel contact gehad met de achterblijvers.
- Twee uithuisgeplaatsten hebben wel contact gehad met hun kinderen, maar niet met hun partner.
- Vier uithuisgeplaatsten maakten zich zorgen over de achterblijvers.

6.2.1 Mening over het huisverbod

Zes uithuisgeplaatsten beschouwen de periode van het huisverbod als negatief. Youssouf geeft hiervoor als reden dat er voor hem geen slaapplek was geregeld. Hij heeft zes dagen in zijn auto moeten slapen. Ook de

informatievoorziening was volgens hem slecht.
Shannon oordeelt ook negatief:

“Ik vond het huisverbod heel onredelijk en oneerlijk. Ik vond het ook heel stressvol. Ik moest van alles regelen voor school. Ik was bijna klaar, maar hierdoor liep ik veel vertraging op en kon ik mijn opleiding niet op tijd afmaken. Ik moest regelen dat ik minder naar school kon. Ik zou stage gaan lopen bij de ABN, maar dat ging niet door, want ze doen een screening en mijn vader had me ineens uitgeschreven op mijn adres, waardoor ik geen adres had. Daardoor mocht ik niet aan mijn stage beginnen. Ook kon ik niet terecht voor tijdelijke verhuur bij Ymere, want ik kon geen uittreksel van het bevolkingsregister aanvragen omdat ik niet meer ingeschreven stond.”

De partners Selma en Richard zijn ook negatief over het huisverbod. Richard kreeg een huisverbod, maar is niet langer dan tien minuten weggeweest. Toch heeft de registratie van het huisverbod voor hen allerlei negatieve consequenties gehad vinden ze. Selma zegt:

“Vanaf het huisverbod is er in onze hulpverlening die we al hadden gezegd van: er is daar huiselijk geweld, dat stel moet uit elkaar. En toen zijn ze dus als een gek daar op gaan hameren. Hij moest een daklozenuitkering en wij aparte hulpverlening. (...) Maar dat wilden we niet. (...) Op een gegeven moment merken we dat de hulpverlening daardoor voor ons gewoon op slot zat. (...) Daardoor moesten we op straat slapen. Er was gezegd dat we door het project van het huisverbod voorrang zouden krijgen op hulpverlening, maar het tegendeel bleek.”

Karim vond de periode van het huisverbod voor zichzelf wel lekker rustig. Ook voor zijn vrouw vond hij het goed:

“De tijd dat ik in het hotel zat, was vooral goed voor mijn vrouw. Zij kon tot rust komen toen ik weg was. Ik wachtte op een reactie van haar. Die reactie heeft ze mij gegeven. Ze belde mij en zei dat ze graag wilde dat ik weer naar huis kwam. Dus na een paar dagen ging ik weer naar huis.”

6.3 Contacten met achterblijvers

6.3.1 Zorgen over de achterblijvers

Vier uithuisgeplaatsten hebben zich zorgen gemaakt over de achterblijvers. Hierbij ging het vooral om zorgen over de kinderen, maar Arnold maakte zich ook zorgen over zijn vrouw:

“Ik weet dat zij geen familie heeft hier in Nederland. Al haar familie is daar. Ja ze kent mijn familie wel een klein beetje, maar ik weet niet of die zo happy

reageren als wij uit elkaar zijn. Ik was bang dat zij alleen was, niemand om haar heen. Dat was het enige grote probleem voor me.”

Arnold heeft zijn vrouw daarom na veertien dagen een brief gestuurd:

“Omdat ik me zorgen maakte wilde ik weer contact zoeken en houden. Dat is op den duur gelukt. Ik heb op een gegeven moment, na een dag of veertien een brief geschreven, waarin ik vertel dat ik nog heel veel van haar hou en sorry voor wat er allemaal gebeurd is. Omdat wij toekomstplannen hebben om naar Indonesië te gaan schreef ik dat, wat er ook gebeurt, dat als ze teruggaat dat ze daar een mooi huis heeft. Dat heb ik haar beloofd. Toen ze die brief zag, wist ze dat ik helemaal niet verkeerd was. En het eigenlijk supergoed bedoel.”

6.3.2 Contact tijdens huisverbod

Arnold heeft dus na de huisverbodperiode contact opgenomen met zijn vrouw. Vier uithuisgeplaatsten hebben nog tijdens de huisverbodperiode contact gehad met de achterblijvers. Karim zegt hierover:

“Het contact met mijn vrouw dat bleef natuurlijk, we hebben samen een dochter he, dus ik moest wel vragen hoe het met haar ging.”

Ook Wesley heeft nog contact opgenomen met de achterblijvers. In zijn geval waren dit zijn ouders. Zijn moeder, Joke, zegt hierover:

“Woensdag was het huisverbod uitgevaardigd en zaterdag stond hij voor de deur. Hij vroeg om geld en eten, hij zei dat hij geen eten of geld kreeg waar hij verbleef. De HOVJ heeft bij het uitvaardigen van het huisverbod wel gezegd dat ik mijn zoon wat geld mee moest geven. Ik heb hem toen twintig euro meegegeven, dacht dat dat wel genoeg was. Maar de HOVJ was vergeten te zeggen dat mijn zoon ook voor zijn eten moest betalen, 1,50 voor zijn ontbijt, 1,50 voor lunch en 3,50 voor diner. Nu zijn dit schappelijke prijzen, maar ik had hem niet zoveel geld gegeven, dat had hij al opgemaakt aan shag etc. Toen hij voor het raam stond was ik erg bang omdat ik niet wist of hij kwaad op me was. Hij leek kalm, maar je weet niet wat er zal gebeuren als hij binnenkomt. Ik heb hem niet binnengelaten, maar een lunchpakketje voor hem gemaakt en door het raam naar buiten gegooid. Tijdens dit incident heb ik het Steunpunt gebeld. Zij hebben me gevraagd hoe hij deed en ik heb gedaan en gezegd tegen mijn zoon wat zij mij adviseerden. Dat was heel fijn.”

Halil heeft ook contact gehad met de achterblijvers:

“Ik ben in die tien dagen nog even thuis geweest om geld te brengen, maar ik wilde natuurlijk ook even contact hebben met mijn zoontje. In mijn achterhoofd speelde natuurlijk wel mee dat het niet verplicht was dat huisverbod. Als het

wel verplicht was geweest, dan was ik strafbaar. Als het een wet wordt dan kan dat natuurlijk helemaal niet meer.”

6.4 Gang van zaken na het huisverbod

6.4.1 Achterblijvers en uithuisgeplaatsten herenigd

- In elf gevallen is de relatie tussen uithuisgeplaatsten en achterblijvers niet verbroken. In één geval gaat het hierbij om een zoon die weer bij zijn ouders woont.
- In zeven gevallen is de relatie verbroken. In één geval gaat het niet om een relatie tussen geliefden, maar om een uithuisgeplaatst kind dat geen contact meer heeft met haar vader.

In het merendeel van de gevallen is de relatie tussen uithuisgeplaatsten en achterblijvers na het huisverbod niet verbroken. Zowel de achterblijvers als de uithuisgeplaatsten zeggen vaak dat het huisverbod een positieve uitwerking heeft gehad. Dit komt bijvoorbeeld doordat er vanwege het huisverbod hulpverleningstrajecten zijn opgestart. Bij Halil is bijvoorbeeld hulp vanwege de depressie van hem en zijn vrouw op gang gekomen. Beiden krijgen nu antidepressiva en therapie.

Ook bij Arnold is de relatie verbeterd nadat hij uithuisgeplaatst is geweest:

“De situatie is nu heel veel beter, misschien wel 100 keer beter. (...) Het is net alsof we elkaar nog maar net kennen. Door die uithuisplaatsing kwamen er dingen boven water. Op den duur hoorde ik zulke rare dingen. En op den duur kreeg ik contact met mijn vrouw. Sindsdien gaat het eigenlijk steeds beter.”

Ook Cindy vertelt over de positieve effecten van het huisverbod. Zij en haar partner wonen niet meer samen, maar hebben nog wel een relatie:

“Het gaat nu veel beter. Ik ken mezelf, ik ben ook een persoon die mensen goed kan uitlokken als ik boos ben. Er is nu ook een regeling getroffen met Jeugdzorg. Als de kinderen er zijn, mag hij hier niet thuis zijn. Dat mag dus alleen als er anderen bij zijn, we morgen niet meer met z'n vieren samen zijn. Doordat we niet altijd samen mogen zijn, leer je elkaar wel meer waarderen en door de therapie ga je ook dingen inzien. Hij is ook veel rustiger geworden. Ik probeer nu ook ruzies en discussies te vermijden. Het is soms net alsof hij ruzies en discussies prettig vindt. Dat wil ik niet met de kinderen erbij. Want van discussie komt altijd ruzie bij ons. Dat doen we buiten niet, of als er anderen bij zijn.”

Soms is de situatie nog niet direct verbeterd, maar zijn de partners door het voeren van gesprekken toch nog steeds bij elkaar. Ramona en haar partner bijvoorbeeld zijn naar aanleiding van het huisverbod in relatietherapie gegaan.

Met deze therapeut klikte het niet, vandaar dat er een extra gesprek met het Steunpunt heeft plaatsgevonden:

“We hebben die therapie gedaan, maar dat was niks. En het is echt nog maanden slecht gegaan. Veel ruzie. En op een gegeven moment hebben we weer een gesprek met Esther gehad, want ik wilde nu toch echt uit elkaar en het was heel fijn dat we dat konden bespreken met haar erbij. Want zij kon ook aan mijn man uitleggen dat hij het dan ook moet accepteren als ik het echt niet meer wil. Het is fijn dat er iemand bij is die je allebei rustig houdt en daar als onpartijdige persoon bij zit.

Ik ben toen echt bezig geweest om dingen te regelen. Maar toen zo'n drie weken geleden kwam hij toch weer, van ja dit wil ik helemaal niet. Hij dacht eerst dat ik wel bij zou draaien en hij is zelf ook heel koppig. En de laatste drie weken hebben we heel veel met elkaar gesproken en nu gaat het eindelijk weer beter. Want afgezien van dit klotejaar hebben we heel veel met elkaar gesproken, maar we zaten gewoon in een neerwaartse spiraal. En het lukte gewoon niet meer om te communiceren. En nu hebben we echt drie dagen de hele dag lang gesprekken gehad, ook met ruzies enzo. En nu hebben we toch besloten om het toch weer te proberen. En voor mijn gevoel is de lucht nu echt geklaard. We hebben gesproken over dingen waar we nog nooit over hadden gepraat. En nu zien we wel. Kijk, zeker weten doe je het nooit.”

Soms zijn de uithuisgeplaatsten en achterblijvers wel weer herenigd, maar is de situatie nog niet verbeterd. De zoon van Joke had een huisverbod, maar is nu weer terug in huis. Joke heeft geprobeerd een begeleidwonenplek te regelen voor haar zoon, maar dat is nog niet gelukt. En haar zoon op straat zetten wil ze niet. Maar de situatie is verre van ideaal:

“Mijn zoon woont nu weer thuis. Er is op dat gebied dus weinig veranderd. Mijn zoon kan zich een beetje meer inhouden, maar het is nu alleen psychisch geweld wat hij doet en minder fysiek geweld. Wel hebben we nu meer hulpverlening. We gaan nu elke 14 dagen met z'n drieën naar De Waag voor een gesprek met de begeleider van mijn zoon. Ik heb eens gezegd tijdens dat gesprek dat mijn zoon mij dingen vertelt over zijn groepstherapie en individuele gesprekken. Ik heb toen mijn blijdschap uitgesproken over het nieuwe inzicht dat hij had. Maar toen we weer naar huis gingen met z'n allen heeft dat alleen maar tot conflict geleid, meer conflict. Ik heb tegen Esther van het Steunpunt gezegd dat het echt niet meer gaat.”

Wesley zelf zegt hier over:

“Realistisch gezien is het beter als ik hier weg ga. Gewoon voor mezelf, maar ook voor mijn ouders. Uiteindelijk loop ik nu bij De Waag en zijn er dingen gebeurd die voorkomen hadden kunnen worden. Als ik hier niet had gewoond, dan had het niet gebeurd. Dan krijg je geen ruzie over lullige dingetjes. (...) Ze zijn nog steeds bang voor me. De dingen zijn nooit uitgesproken. Maar voor mij was het wel over. Voor mijn gevoel was ik al wel een beetje een andere

jongen dan dat ik was. Ik begrijp het ook niet. Ze moeten ook niet zeggen van slik die drol door of weet ik veel wat. Als ze het niet kwijt zijn, hoe kan je er dan zand over doen. Dat zijn dingen die ik hen kwalijk neem. Dan moet je niet de hele tijd bij mij wezen. Tuurlijk, wat ik gedaan heb dat kan ook niet. Je mag niet aan je ouders zitten of wat dan ook. Klopt. Dat weet ik heel goed. Op het moment dat ik het doe, dan ben ik de dupe.

Ik denk niet dat het nog een keer gebeurt. Het gebeurt gewoon niet meer, klaar. Simpel zat. Maar doordat hun dat idee over mij hebben en tegen me zeggen dat ze bang voor me zijn, dan denk ik: doe eens verstandig. Zeg eens verstandige dingen. Ik bedoel, iedere moeder en vader weet toch dat het kind van zijn ouders houdt, of niet dan? Als je daaraan twijfelt dan ben je als ouder toch in gebreke? Dan klopt er toch iets niet? In mijn ogen dan. Dat klopt niet.”

6.4.2 Relatie verbroken

In zeven gevallen is de relatie verbroken. Het gaat hierbij zowel om partners die hun liefdesrelatie hebben verbroken als om een uithuisgeplaatst kind dat geen contact meer heeft met de vader. Soms is men positief over het verbreken van de relatie, soms negatief.

Maarten is een van de achterblijvers die heel blij is dat zijn relatie met de uithuisgeplaatste is verbroken. Hij heeft een ander huis en een nieuwe vriendin:

“De meeste mensen die me kennen, zeiden tegen me dat ik vanaf het moment dat ik met haar ging achteruit ben gegaan. Sinds ik hier zit is er weer een stijgende lijn zeggen ze. Ik viel doordat het slecht met me ging af. Ik kon eten wat ik wilde, maar er kwam toch geen kilootje bij. Sinds ik hier zit ben ik alweer twaalf kilo aangekomen. Het had dus toch te maken met haar. Het enige wat ik deed toen ik nog met haar was, was als ik thuis kwam een jointje roken en een zootje bier dringen. Als zij dan begon te zeiken ging het er hier in en hier weet uit. Nu zit ik weer lekker in mijn roots.

Ik werk nu heel veel, bij een kweker, een schoonmaker en een transportbedrijf. Als alles goed gaat, krijg ik van de week het ja-woord op mijn lening. Dan ga ik een scooter kopen en naar München toe. Ik heb daar een nieuwe vriendin en die wil ik beter gaan leren kennen. We zitten nu al drie weken elke dag urenlang op de chat. We zijn er sinds kort achter dat je ook op de één of andere manier gratis kan bellen via het net, dan hangen we uren aan de telefoon. Sinds ik haar heb ontmoet kan ik de hele wereld aan. Er gaat een hele nieuwe wereld voor me open. We kijken wel wat er daar gebeurt. Mijn grootste droom is om over een jaar of twee naar mijn ouders te gaan in Ierland. Maar om dat te doen heb je wel financiën nodig. Door deze nieuwe relatie denk ik echt: kom maar op.”

Ernst is een van de uithuisgeplaatsten die blij is dat de relatie met de achterblijver is verbroken:

“Ik kom zelf uit een vrij normaal gezin. Mijn ouders zijn niet gescheiden of wat dan ook. Sandra kwam uit een wat minder goed gezin. Dus daarom zal ze misschien zo doen, dat weet ik niet. In die familie is ook wel het één en ander voorgevallen. Ik kom gewoon uit een middenstandsgesin. Mijn ouders werkten wel veel, maar we waren gewoon bij elkaar en we wisten wel hoe het hoorde. Ik wilde dat gewoon voor Kevin, ik wilde een normaal gezin. Daar heb ik altijd voor geknukt, totdat ik lichamelijk problemen kreeg. Ik kreeg overal ontstekingen, in mijn schouders alles. Ik kon bijna niet meer werken. Ik ben loodgieter, ik ben altijd door blijven werken enzo. Ik heb jarenlang gewoon ontstoken gewrichten gehad. Het moet er gewoon uit, de frustratie zocht gewoon een uitweg. Nu ben ik overal vanaf. Ik heb weer rust in mijn leven en voel me weer goed. Mijn enige zorg is of het goed gaat met Kevin.”

De relatie van Irma is ook verbroken:

“Ik kreeg na het huisverbod post voor mijn man van De Waag dat hij een afspraak had. Ik heb hem toen gebeld en hij zat in Suriname bij zijn familie en kon dus niet komen naar de afspraak. In september kreeg ik een telefoontje van de politie Schiphol. Mijn man was opgepakt voor bolletjes slikken bij aankomst in Nederland en zat in Schiphol-Oost. Nu is hij overgeplaatst. Ik ben stiekem wel blij dat hij langer vastzit, nu heb ik rust thuis en kan hij nadenken, de Bijbel lezen en bidden. Wel wil ik dat mijn zoon een keer op bezoek gaat. We zijn uit elkaar en ik heb een nieuwe vriend. Mijn zoon woont bij mij.”

Hayat is de enige achterblijver die niet blij is dat de relatie verbroken is. Zij en haar partner zijn uit elkaar. Haar man heeft na het huisverbod in Turkije een andere vrouw gevonden. Met haar wil hij trouwen. Hayat wil niet van haar man scheiden:

“Ik wil niet van hem scheiden maar ik wil hem zeker niet terug. Ik gun hem gewoon geen scheiding. Vóór mij was hij getrouwd met een Nederlandse vrouw, die hij ook sloeg. Ik denk dat hij zijn volgende vrouw ook gaat slaan.”

6.4.3 Meldingen huiselijk geweld

- Van de achttien gevallen van huiselijk geweld zijn er bij de politie voor vijf families meldingen binnengekomen van huiselijk geweld.
- In de overige dertien gevallen zijn na de periode van het huisverbod geen nieuwe meldingen van huiselijk geweld meer binnengekomen.

In het grootste deel van de gevallen (13 van de 18) zijn er geen nieuwe meldingen van huiselijk geweld gedaan.

In vijf gevallen hebben echter opnieuw incidenten plaatsgevonden. Bij Fatima ging het zelfs om een poging tot moord/doodslag. Haar man heeft haar gestoken met een mes. Bij haar is een Awaresysteem geplaatst. Desondanks is ze nog steeds bang en teleurgesteld in de politie en De Waag:

"Ik ben nog steeds bang voor hem. Ik vertrouw hem niet. Hij heeft ook wel eens geprobeerd mij te laten stikken met een deken, maar ik heb nooit eerder aangifte gedaan. Pas toen hij dat mes had heb ik aangifte gedaan. Maar die andere keer zei hij: "Sorry, ik zal het niet meer doen." Ik heb toen de aangifte ingetrokken. Maar nu heb ik wel aangifte gedaan. (...)

Ik vind dat De Waag door hem heen had moeten prikken. Zij hadden moeten zien dat het niet goed ging. Nu is het poging tot moord. Hij is voorlopig vrij. De rechtszaak moet nog komen. Door een goede verklaring van zijn werk is hij vrijgekomen. De politie is ook verbaasd dat hij is vrijgelaten. Iedereen is verbaasd dat hij is vrijgelaten. Mijn advocaat ook. Hij had toen die keer dat hij een huisverbod kreeg al opgepakt moeten worden. (...) Ik vind het heel jammer dat hij nu in afwachting van de rechtzaak is vrijgelaten, dat er eigenlijk geen controle op is door de politie. Hij zou in de oude woning blijven, maar blijkt hier in de buurt te wonen bij een vriend. Hij logeert daar vaak. Hij houdt zich niet aan afspraken. Er is een contact- en straatverbod, maar om de hoek geldt dat straatverbod weer niet. Hij heeft de vrijheid om te doen wat hij wil. De politie heeft wel gezegd dat als ik hem zie dat ik hen moet informeren, maar voordat ik dat heb gedaan kan hij me al wat aan hebben gedaan. Hij weet waar ik woon, maar ik weet niet hoe hij dat weet. Hij weet zelfs wie hier de wijkagent is heb ik gehoord. Hij heeft wel contact gehad met mijn dochtertje, maar dat was ergens anders, via een vriendin. Dat is niet thuis geweest."

De andere vier gevallen betroffen de volgende meldingen:

- melding huiselijk geweld. Er zijn over en weer klappen gevallen maar geen aanhoudingen verricht.
- aangifte van bedreiging tegen partner.
- twee maal een nieuwe melding huiselijk geweld waarbij geen sprake was van letstel. Er is over en weer geslagen.
- melding van aanranding, er zijn geen aanhoudingen verricht.

7 TEN SLOTTE, EEN AANTAL OBSERVATIES

De gesprekken met uithuisgeplaatsten en achterblijvers hadden tot doel vast te leggen hoe men het huisverbod ervaart en wat het huisverbod en de hulpverlening die daarna is opgestart, heeft bewerkstelligd bij deze gezinnen (we reppen nog niet van effecten).

Tevens rekenden we erop dat we enig zicht zouden kunnen krijgen op wat het huisverbod kan betekenen voor de achterliggende hulpverleningsinstellingen. Wat gebeurt er met de cliënten nadat de huisverbodperiode is afgelopen? Accepteert men vaker hulp dan de reguliere cliënten van een Steunpunt? Het antwoord op deze vraag is niet makkelijk eenduidig te formuleren. Het merendeel van de cliënten heeft ook na afloop van de huisverbodperiode nog contact met het Steunpunt of met een andere hulpverleningsinstelling. Maar of dit daadwerkelijk betekent dat het huisverbod een goed instrument is om cliënten de hulp te bieden die zij nodig hebben en deze cliënten zodanig gemotiveerd te houden dat zij de hulp accepteren en het hulpverleningstraject 'afmaken', dat kan niet worden beweerd aan de hand van dit beperkte aantal gesprekken. De gesprekken die we hebben gevoerd wijzen in dit opzicht wel voorzichtig in die richting. Duidt de constatering dat het merendeel van de cliënten ook na afloop van de huisverbodperiode nog contact heeft met een hulpverleningsinstelling op het succes van de huisverbodaanpak? Dat zou het geval zijn als de evaluatie duidelijk zou maken dat huisverbodcliënten vaker en langer 'in de hulpverlening blijven'. Dit kan echter niet worden vastgesteld, omdat vergelijkbare gegevens over de reguliere hulpverlening ontbreken.

De gesprekken hebben wel duidelijk laten zien hoe men het huisverbod en de hulpverlening die daarna is opgestart, ervaart. En deze ervaringen kunnen naar onze stellige overtuiging als beloftevol worden bestempeld. De ervaringen met het huisverbod in de Amsterdamse pilot maken duidelijk dat het huisverbod inderdaad dat instrument kan zijn dat gezinnen waarin sprake is van (structureel) geweld kan wakker schudden en kan aanzetten om de hulp te zoeken en te accepteren die men nodig heeft.

Geweld is diep geworteld

Huiselijk geweld is een complex fenomeen dat zich op uiteenlopende wijzen manifesteert. Uit de verhalen van onze respondenten blijkt dat het geweld soms zo diep geworteld is in de relatie en zo nauw is gerelateerd aan een ingewikkeld complex van problemen, dat het onbegonnen werk lijkt om naar een oplossing te zoeken. Waar moet je beginnen? Welk probleem, of beter gezegd, welke problemen heeft dit gezin? Hoe zijn deze problemen onderling gerelateerd? Welke problemen moeten als eerste worden aangepakt? En wat is dan de beste aanpak? Hoe kunnen we de geweldsspiraal in het gezin doorbreken? Hoe kunnen we voorkomen dat de politie binnen de kortste keren weer een melding krijgt over dit gezin, zoals bij bijna een derde van de 35

huisverbodgezinnen in Amsterdam het geval was? Welke hulpverleners moeten daarbij betrokken zijn? Het zijn deze vragen die in de huisverbod-periode van tien dagen moeten worden gesteld en waar de betrokken gezinsleden en de hulpverleners een (begin van een) antwoord op moeten formuleren.

Goed begin

Uit de verhalen van de achterblijvers die we hebben opgetekend in dit rapport, blijkt duidelijk dat de huisverbodmaatregel een goed begin kan bieden. Het merendeel van de achterblijvers is opgelucht dat er (eindelijk) van buiten wordt ingegrepen. Klaarblijkelijk is men zelf niet goed (genoeg) in staat om die eerste stap te zetten. Illustratief is in dit verband ook dat vrijwel alle achterblijvers in de Amsterdamse pilot niet bekend waren bij het Steunpunt Huiselijk Geweld en dus niet eerder hulp hadden gezocht bij het Steunpunt.¹

Crisismoment als verandermoment

Het crisismoment is hét verandermoment bij uitstek. Dat blijkt onder meer uit het feit dat bij zeven van de achttien gezinnen de relatie na het (laatste) geweldsincident is verbroken. Dat blijkt ook uit het feit dat het merendeel van de achterblijvers hulp heeft geaccepteerd van het Steunpunt. Dat blijkt ook uit het feit dat onder het regime van het preventief huisverbod verhoudingsgewijs meer plegers van huiselijk geweld in contact zijn getreden met de hulpverlening dan dat bij de reguliere aanpak van huiselijk geweld het geval is.² Daar staat tegenover dat bij vijf van de achttien gezinnen na het huisverbod-incident er bij de politie opnieuw een melding van huiselijk geweld is binnengekomen. Klaarblijkelijk is het crisismoment niet voor iedereen hét verandermoment, of beter gezegd, klaarblijkelijk wordt dit moment niet door iedereen optimaal benut.³ Dat blijkt ook uit het feit dat de plegers die we gesproken hebben weinig begrip voor de maatregel kunnen opbrengen en het er in ieder geval niet mee eens zijn dat juist zij uit huis zijn geplaatst. Wij zijn ervan overtuigd dat dit ook te maken heeft met de uitleg die men krijgt als de maatregel wordt opgelegd.

Zorgvuldige uitleg

Uit de gesprekken die we hebben gevoerd, blijkt dat een zorgvuldige uitleg van de huisverbodmaatregel van eminent belang is voor een goede start van het hulpverleningstraject. Het huisverbod is bedoeld als een time-outmaatregel die de gezinsleden in staat moet stellen om vanuit een voor iedereen veilige omgeving te werken aan een situatie waarin geen geweld meer voorkomt. Zo moet het huisverbod worden uitgelegd. Een uitleg waarbij impliciet dan wel

¹ Onbekend is of deze cliënten wel eerder hulp hebben gevraagd/ontvangen bij andere hulpverleningsinstellingen.

² Zo blijkt uit het commentaar van de BLIJF-groep op de resultaten van de Amsterdamse pilot.

³ Om uiteenlopende redenen, onder meer ook omdat het geweld wordt gebagatelliseerd door de uithuisgeplaatste en door de achterblijver(s).

expliciet het huisverbod wordt neergezet als een maatregel waar een oordeel over schuld en onschuld in besloten ligt, kan belemmeringen opwerpen voor het nog te starten hulpverleningsproces voor zowel de uithuisgeplaatste als de achterblijver(s). Als met name de uithuisgeplaatste door de uitleg van de politie wordt bevestigd in het gevoel de schuldige te zijn, dan kan dat een drempel opwerpen voor het starten van een hulpverleningstraject dat systeemgericht is en de gezinsdynamiek als uitgangspunt neemt.

Bejegening

Het goed om te constateren dat het merendeel van de personen die we gesproken hebben het optreden van de basispolitiezorg en de hulpofficier van justitie ter plekke als juist en correct beoordeelt. De bejegening van de politie is in orde, aldus de achterblijvers,⁴ alleen kunnen in een aantal gevallen de consequenties van het huisverbod nog beter worden uitgelegd.

Stabiele basis

De gesprekken die we hebben gevoerd met de achterblijvers laten ook zien hoe belangrijk het is dat in een periode van crisis de achterblijvers kunnen rekenen op een stabiele basis van waaruit ondersteuning wordt geboden. Een plek waar geluisterd wordt naar de verhalen van de achterblijvers, een plek waar men haar of zijn zorgen kan uitspreken (over de kinderen, hoe het nu verder moet in de toekomst, maar ook over de uithuisgeplaatste) en een plek waar praktische hulp wordt geboden. Het Steunpunt biedt zo'n plek. Vrijwel alle achterblijvers waren zeer tevreden met de hulp en ondersteuning die het Steunpunt hun heeft geboden.

Overdracht

De gesprekken met de achterblijvers hebben ook duidelijk gemaakt dat men het nogal eens moeilijk vindt 'afscheid' te nemen van het Steunpunt en (vervolg)hulp van andere instanties te ontvangen. Toch moet dat. Het Steunpunt kan (eerste) hulp opstarten, maar geen structurele (langlopende) hulpverleningstrajecten aanbieden. Het overdrachtmoment (van Steunpunt naar achterliggende hulp) zou voor de betrokkenen duidelijker gemarkeerd mogen zijn, zonder daarbij overigens te verworden tot een starre regel. De cliënt blijft immers centraal staan. Maar als het huisverbod landelijk wordt ingevoerd, mag het niet zo zijn dat juist doordat het overdrachtmoment niet duidelijk gemarkeerd is, de hulpverlening al aan de voorkant vastloopt omdat cliënten 'te lang' bij het Steunpunt blijven.

Informatie

De gesprekken hebben laten zien hoe belangrijk het is voor de achterblijvers (en ook voor de uithuisgeplaatsten) dat men periodiek wordt geïnformeerd over het reilen en zeilen van de andere partij. De achterblijver maakt zich zorgen over de uithuisgeplaatste en andersom. Voor de achterblijver is het van

⁴ De uithuisgeplaatsten zijn veel negatiever in hun oordeel over het politieoptreden. Dat is enerzijds begrijpelijk, maar anderzijds zouden ook de uithuisgeplaatsten zich correct bejegend moeten voelen door de politie.

belang te weten hoe de uithuisgeplaatste reageert op het huisverbod en, als er parallel sprake is van een inbewaring- of in verzekeringstelling die wordt beëindigd tijdens de huisverbodperiode, wanneer hij weer vrijkomt. Uit de gesprekken die we hebben gevoerd, is gebleken dat dat niet altijd even goed is geregeld.

Hulp voor kinderen

In enkele gesprekken hebben we geconstateerd dat de aanwezige kinderen in het gezin zich goed bewust zijn van het geweld dat zich voor hun ogen afspeelt en soms zelfs actief hebben geprobeerd om het geweld te stoppen. Het kan niet anders dan dat dit een enorme invloed moet hebben op deze kinderen. Zorgelijk is het dan ook om te moeten constateren dat lang niet alle ouders de ernst van de situatie voor hun kinderen onderkennen. Zorgelijk is ook dat de hulp aan kinderen die getuige/slachtoffer zijn van huiselijk geweld nog te wensen overlaat. Het programma 'En nu ik' veronderstelt dat de ouders participeren en dat het geweld is gestopt. Geïndiceerde zorg laat weken op zich wachten. De mogelijkheden en expertise van het Steunpunt zijn met betrekking tot de hulpverlening aan kinderen (vooralsnog) beperkt. De aanpak van huiselijk geweld moet nog beter worden afgestemd op en verbonden worden met de aanpak van kindermishandeling (als een vorm van huiselijk geweld).

Ten slotte

De gesprekken met de achterblijvers en de uithuisgeplaatsten laten zien hoe complex en ingewikkeld de gezinssituatie is en hoe moeilijk het is om positieve resultaten te bereiken met de aanpak van huiselijk geweld. De exacte bijdrage van het preventief huisverbod aan het voorkomen en terugdringen van huiselijk geweld zal de komende jaren moeten blijken. Daarbij is het van groot belang dat de stem van diegenen die geconfronteerd worden met een huisverbod wordt gehoord. Als het preventief huisverbod landelijk wordt ingevoerd, zal mede uit gesprekken met achterblijvers en uithuisgeplaatsten moeten blijken of dit nieuwe instrument effectief kan zijn in de aanpak van huiselijk geweld.

BIJLAGE 1

De pilot Preventief Huisverbod in Amsterdam

In Amsterdam heeft van 8 maart tot 1 november 2007 de pilot Preventief Huisverbod gedraaid. Het pilotgebied bestond uit Amsterdam-Noord, District 2 van de regiopolitie). Na een voorbereidingsperiode van drie maanden is 8 maart 2007 een samenwerkingsovereenkomst getekend waarbij de gemeente Amsterdam, de regiopolitie Amsterdam-Amstelland, de GGD, de Vrouwen-opvang, Bureau Jeugdzorg en De Waag zich verplichtten tot een ketenaanpak huisverbod.

Amsterdam heeft ervoor gekozen in de opzet en uitvoering van de pilot zo veel mogelijk aan te sluiten bij de reguliere werkwijze van de samenwerkende instellingen. Dat betekent dat zodra de politie een melding huiselijk geweld krijgt de basispolitiezorg (bpz) ter plekke gaat en de hulpofficier van justitie inschakelt (hovj), die beoordeelt of een huisverbod gewenst en noodzakelijk is. De GGD Vangnet en Advies komt ter plekke om te beoordelen of er sprake is van een crisis in het gezin en of die crisis direct tot ingrijpen noopt. De uithuisgeplaatste wordt gewezen op het hulpaanbod van De Waag en gemotiveerd hiervan gebruik te maken. Indien de uithuisgeplaatste niet kan beschikken over tijdelijke huisvesting, wordt hem of haar een plaats in het passantenhotel van HVO Querido aangeboden.

De eerste werkdag nadat het huisverbod is uitgevaardigd, nemen medewerkers van het Steunpunt Huiselijk Geweld in Noord contact op met de achterblijvers. In overleg met De Waag en de GGD Vangnet Jeugd (als er sprake is van minderjarige kinderen) wordt voor en in overleg met het gezin bepaald wat de beste hulp is. Het Steunpunt Huiselijk Geweld in Amsterdam-Noord is alleen tijdens kantoortijden geopend geweest.

In de pilotperiode zijn in totaal 35 huisverboden gevorderd. In die periode kwamen 556 meldingen huiselijk geweld bij de politie binnen, waarvan er achteraf 105 als risicotaxatiewaardig werden beschouwd. In totaal is vijftig keer een risicotaxatie gemaakt: vijftien taxaties hebben dus niet geleid tot een huisverbod. In de praktijk is rondom de concrete casuïstiek een goede samenwerking ontstaan tussen politie, Steunpunt, GGD en De Waag. Van de 35 slachtoffers hebben 25 personen hulp geaccepteerd van het Steunpunt. Op twee slachtoffers na waren de huisverbodcliënten nieuw voor het Steunpunt, in de zin dat ze nog niet eerder contact hadden gehad met het Steunpunt. Van de 35 uithuisgeplaatsten hebben uiteindelijk dertien personen hulp geaccepteerd van De Waag.

De pilot heeft laten zien dat er wat betreft het uitwisselen van informatie tussen de samenwerkende partijen nog het nodige moet worden geregeld en dat met name het bereik van de daderhulpverlening moet verbeteren. De pilot heeft ook laten zien dat de uitvoering van het huisverbod een groot beslag legt op

de capaciteit van de samenwerkende hulpverleningsinstellingen en met name ook de politie.

De pilot heeft ten slotte duidelijk gemaakt dat de samenwerkende partijen het preventief huisverbod als een welkom nieuw instrument beschouwen met voldoende potentie om huiselijk geweld eerder en sneller aan te pakken.

Meer informatie over de pilot Preventief Huisverbod Amsterdam is te vinden in:

- Evaluatie Pilot Preventief Huisverbod Amsterdam, april 2008, Regioplan, drs. F. Kriek;
- Implementatieadvies Preventief Huisverbod Amsterdam, april 2008, Regioplan, drs. F. Kriek.

Beide documenten kunnen worden gedownload op de website van Regioplan:

www.regioplan.nl.